

GAZETA LITERARĂ

PROLETARI DIN TOATE TARILE, UNIȚI-VA!

ORGAN SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

Anul III, nr. 7 (101) - Joi 16 februarie 1956

6 pagini 50 bani

CONGRESUL AL XX-lea AL PARTIDULUI COMUNIST AL UNIUNII SOVIETICE

In aceste zile atenția întregii lumi este îndreptată spre Moscova, spre tribuna Congresului al XX-lea al P.C.U.S. Se desfășoară un eveniment de o uriașă însemnătate pentru viața popoarelor sovietice și a omenirii progresiste. Prezența internațională a partidului, creat și condus de V. I. Lenin, „brigada de șoc” a mișcării muncitorești și revoluționare mondiale s-a furișat în lupta eroică și victorioasă pentru zămisirea primului stat proletar, pentru ridicarea ordinului socialist, visul de veacuri al maselor subjugate. Măreția realizărilor i-a consolidat o reputație ne mai cunoscută în istorie, Partidul Communist al Uniunii Sovietice devenind stegărilor aspirațiilor oamenilor muncii de pretutindeni, privit cu recunoștință și încredere verificată în focul marilor încercări. Forța societății socialiste în Uniunea Sovietică, prestigiul ei în lupta pentru pace și fericirea popoarelor au confirmat justetea prevederilor partidului lui Lenin, înfepteținea conducerii sale.

Etape imense ale istoriei au fost parcurse în câteva decenii iar acum la Moscova, Congresul al XX-lea este supranumit Congresul constructorilor comunismului. În aceste zile se analizează activitatea desfășurată de poporul sub conducerea partidului, pentru îndeplinirea hotărârilor Congresului al XIX-lea. În perioada dintre cele două congrese, Comitetul Central al P.C.U.S., care întrupează experiența și înțelepciunea colectivă a partidului, a elaborat și înfăptuit mări grandioase, care asigură un puternic și neîntrerupt avânt al industriei grele — temelia temelii economiei socialiste —, dezvoltarea multilaterală a agriculturii, crearea în țara noastră a unui belșug de articole de larg consum.

Indeplinirea înalte de termen a celui de-al cincilea plan cincinal a dovedit capacitatea ultimatoarea a orânduirii socialiste. În 1955 producția globală a întregii industrii a U.R.S.S. a depășit de 27 ori nivelul anului 1913, producția mijloacelor de producție a sporit de 60 ori, producția articolelor de consum de 11 ori, producția de energie electrică — de 86 de ori, producția industriei constructoare de mașini — de peste 160 de ori.

Ritmul fără precedent al creșterii economiei sovietice ilustrează noua înălțare a patriei socialiste — țara industrial-ohnohică, cu un înalt nivel de dezvoltare, înzestrată cu tehnica cea mai perfecționată. Uniunea Sovietică este astăzi stăruie cel mai înaltă cultură, care conține pe o treaptă superioară marile tradiții universale în spiritul învățăturii marxist-leniniste, dezvoltă opera de producere a bunurilor spirituale pentru întregul popor.

In cadrul lucrărilor Congresului se discută și proiectul de Directive privind la cel de-al 6-lea plan cincinal, elaborat de C.C. al P.C.U.S. În fața poporului sovietic se deschid perspective uriașe în construcția pașnică condusă cu măiestrie leninistă de înțelepciunea colectivă a C.C. al P.C.U.S. Pentru noul cincinal se prevede un ritm rapid de creștere a industriei, mai ales a industriei grele, o considerabilă dezvoltare a producției de fontă, oțel, cărbune, petrol, ridicarea unor gigantice construcții de felul hidrocentralelor de la Bratsk și Krasnoyarsk, care să dețină înțeleptele pe plan mondial. Un puternic progres tehnic se va realiza în toate ramurile economice, pe baza perfecționării proceselor de producție, a utilizării energiei atomice pe scară largă în producție. Cel de-al 6-lea cincinal indică un avânt accelerat al agriculturii, o creștere masivă a producției bunurilor de larg consum, mari înfăptuiri pe țărmul culturii.

Este deosebit de semnificativ faptul că Uniunea Sovietică dispune în prezent de toate condițiile indispensabile pentru ca, prin întrecere pașnică, să rezolve în cel mai scurt termen istoric sarcina economică fundamentală a U.R.S.S. — aceea de a ajunge din urmă și a întrece țările capitaliste cele mai dezvoltate în ceea ce privește producția pe cap de locuitor. Cu certitudine această sarcină va fi realizată și în întrecerea pașnică între cele două sisteme va învinge sistemul socialist, deoarece el este cel mai înalt.

Cu adheziune deplină, unanimă, sprințului poporului sovietic politica externă a Statului socialist, elaborată de C.C. al P.C.U.S., politică de luptă pentru întărirea păcii, politica leninistă de coexistență pașnică. Lagărul păcii și al socialismului s-a cimentat considerabil, reputind însemnate victorii.

In anul trecut s-a produs o anumită destindere a situației internaționale, datorită străduințelor țărilor lagărului socialist. Voinea de pace se exprimă prin acțiuni concrete, de mare răsunet în conștiința popoarelor. Amintim numai unele propuneri ale U.R.S.S. de o excepțională importanță pentru atenuarea încordării internaționale. Mesajele președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., N. A. Bulganin, adresate președintelui S.U.A. Eisenhower, în care se formulează ideea încheierii unui tratat de prietenie și colaborare între U.R.S.S. și S.U.A., însă amănă o imensă contribuție la întărirea forțelor păcii.

Inițiativa sincere de pace consolidează prestigiul internațional al Uniunii Sovietice. Vizita recentă a lui N. A. Bulganin în India, Birmania și Afganistan a demonstrat solidaritatea entuziastă a milioane de oameni simpli, care nutresc o dragoste profundă față de marea stat socialist, față de partidul leninist. Nicicând nu a fost atât de fierbinte recunoștința întregii omeniri progresiste față de Uniunea Sovietică!

Poporul român așteaptă cu mult interes hotărârile Congresului.

Oamenii de literatură din țara noastră urmăresc cu atenție lucrările Congresului. Partidul Communist al Uniunii Sovietice a îndrumat literatura sovietică pe drumul realismului socialist, a ajutat pe scriitorii să reflecte marile teme contemporane, a răspândit adică arta în popor. Izvoarele hotărâri ale P.C.U.S. în domeniul literaturii constituie un îndreptar prețios și pentru scriitorii și criticii noștri literari în lupta pentru țărmul culturii noi, națională în formă, socialistă în conținut. Urmind pilda literaturii sovietice, noi înțelegem rolul decisiv al însușirii concepției marxist-leniniste, al stăruirii deschise, ferme, pe pozițiile spiritului de partid. Conducerea de către partid rămâne cheșia principală a triumfului ideilor socialismului și comunismului în noua noastră literatură.

Pentru toți militanții pe frontul literaturii de partid, lucrările Congresului reprezintă o importanță excepțională. Dezbaterile de la tribuna Congresului constituie o sursă primordială de învățăminte, de indicații și pentru dezvoltarea literaturii în țara noastră.

Partidul Communist al Uniunii Sovietice trăiește evenimentul însemnat al celui de-al XX-lea Congres al său, îmbogățit cu experiența construcției comuniste, și mai întărit din punct de vedere ideologic și organizatoric, sudat și monolit, strins unit în jurul Comitetului său Central. Popoarele consideră Partidul Communist al Uniunii Sovietice înfepteținea, cinstea și conștiința epocii noastre. Ele aprobă cu însuflețire poetică definiția a lui Vladimir Malakovski:

Creterul clasei,
cauza clasei,
forța clasei,
gloria clasei.
— Iată ce e partidul.

Deschiderea Congresului al XX-lea al Partidului Communist al Uniunii Sovietice

MOSCOVA 14 (Agerpres). — TASS transmite: La 14 februarie s-a deschis în marea Palat al Kremlinului Congresul al XX-lea al Partidului Communist al Uniunii Sovietice. La 10 dimineața, în sala de ședințe se aflau delegații la Congres, veniți în capitala U.R.S.S. din toate colțurile marii țări sovietice. Erau de față numeroși invitați — frunți în industrie și agricultură, activiști de stat și de partid, oameni de știință, reprezentanți ai armatei și flotei sovietice, oameni ai literaturii și artei.

Poporul sovietic a împlineat Congresul al XX-lea al scumpului său partid communist printr-un nou avânt puternic al activității politice și în muncă. În anii care au trecut de la Congresul al XIX-lea popoarele țării sovietice, sub conducerea partidului communist, au obținut noi succese mari pe calea desăvârșirii construcției socialismului și a trecerii treptate de la socialism la comunism. Aceste succese umplu de mândrie inimile oamenilor sovietici pentru puternica lor patrie, pentru marea și înțeleptul partid — inspiratorul și organizatorul tuturor victoriilor comunismului.

Delegații la Congres și invitații au salutut cu aplauze furtunoase apariția în loji a membrilor Prezidiului

Ordinea de zi a Congresului al XX-lea al P. C. U. S.

1. — Raportul de activitate al Comitetului Central al P.C.U.S. — raportor tovarășul N. S. Hrușciov, secretar al C.C.
2. — Raportul de activitate al Comisiei Centrale de revizire a P.C.U.S. — raportor tovarășul P. G. Moskov, președintele Comisiei de Revizire.
3. — Directivele Congresului al XX-lea al P.C.U.S. cu privire la cel de-al șaselea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1956—1960 — raportor tovarășul N. A. Bulganin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.
4. — Alegerea organelor centrale ale partidului.

și a secretarilor C.C. al P.C.U.S., a conducătorilor delegațiilor partidelor comuniste și muncitorești din străinătate. Toată lumea s-a ridicat în picioare.

Congresul a fost deschis de N. S. Hrușciov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Communist al Uniunii Sovietice.

În perioada dintre congresele al XIX-lea și al XX-lea, a spus N. S. Hrușciov, am pierdut activiști dintre cei mai de seamă ai mișcării comuniste — Iosif Vissarionovici Stalin, Clement Gottwald și Kiujii Tokuda. Să cinstim memoria lor ridicându-ne în picioare.

Toți cei prezenți în sală s-au ridicat în picioare. În continuare, N. S. Hrușciov a salutat cordial în numele Congresului pe reprezentanții partidelor comuniste și muncitorești care au venit la Congres. Toți s-au ridicat în picioare, în sală au izbucnit aplauze furtunoase.

Congresul a trecut la alegerea organelor conducătoare. Din însărcinarea Consiliului reprezentanților delegațiilor tuturor regiunilor, înfunturilor și republicilor, tov. Podgorni a propus alegerea unui Prezidiu al Congresului alcătuit din 39 de persoane.

Prezidiul a fost ales în unanimitate.

Apoi, tovarășul N. A. Bulganin, care a prezidat ședința, a dat cuvântul tovarășului N. S. Hrușciov, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S., pentru prezentarea raportului de activitate al Comitetului Central al Partidului Communist al Uniunii Sovietice. Delegații l-au întâmpinat pe N. S. Hrușciov cu aplauze furtunoase. Toți s-au ridicat în picioare.

Raportul, care a fost prezentat în cursul ședințelor de dimineață și de seară, a fost ascultat cu o mare atenție și în repetate rânduri a fost subliniat de aplauze căduroase ale întregii asistențe.

In marea dezbateri a secolului

Semnificativ? Neseemnificativ?

Ce este, în ce scriem, semnificativ sau nu? E greu să ne dăm singuri seama. Trebuie să recurgem la părerea cititorilor. Și uneori chiar și acestora se dovedește greșită. Un scriitor pe care-l puțin în chip deosebit, a venit să mă vadă zilele trecute și mi-a spus, între altele: „Stii, îți-am citit *Reputații dănt-un laborator*. M-a interesat. Dar citatele din Heracit mi s-au părut neseemnificative”.

Dacă era vorba de textul meu n-aș scrie rindurile de față; dar era vorba de rindurile concepției dialectice despre univers și poate cel mai vechi filosof materialist, dacă-l excepțiem pe Lao-Tzi, cu care de altfel are nu puțin asemănări. Au rămas din cartea lui Heracit 129 de fragmente de o frază sau de cel mult câteva fraze, și se află vreo douăzeci și ceva de locuri în alții scriitori antici, unde sint comentate sau chiar citate pe scurt, păreri filosofice. Așa că, puțin cît a mai rămas, dacă începem să discutăm măsura în care e semnificativ, ajungem să împușcăm, să cenzurăm și pînă la urmă constatăm poate că nu mai rămîne nimic.

Cititorul are dreptul să întrebe: de ce să-i conving pe interlocutorii mei de deuzități, de valoarea citatelor respective, sub această formă publică? Nu se poate face asta în particular, omenisind hrtia stărilor, munca zețarilor și timpul cititorilor?

Ar fi adevărat, și iarăși n-aș scrie rindurile de față, dacă acele cuvinte ale lui Heracit citate de mine, n-ar fi într-adevăr semnificative, și dacă semnificative care e importanța în mod direct pentru noi, oamenii de cultură de astăzi. Ideile cuprinse în acele două sau trei citate sint chiar atât de importante, încît ele există și pentru oameni care nu știu că Heracit a trăit, nici cînd, nici unde. Și după atitudinea pe care un om de cultură, un intelectual de azi, o ia față de acele idei, dezvoltate vreme de două mii de ani, și ridicate la un nivel capital de către întemeietorii marxismului, se hotărăște soarta „lui” și a partiniei unuia din cele două mari curente care se bat în capete în istoria contemporană, cum se bat în capete munții din basmul cu Harap Alb. Dacă ești artist, astăzi, nu poți să nu iei partea uneia sau alteia din cele două păreri exprimate în citatele pe care le-am dat de curînd, din fragmentele rămase după bătrînul filosof din Elee.

Poate cititorul își aduce aminte că erau aceste:

„*Răzuna este comuna tuturor*.”
„*Avîntul grecesc înseamnă gîndire, cugutare, însușirea de-a raționa: ohronin.*”
Apoi:
„*Răzuna e suprema desăvîșire, iar înfeptețunea e de-a fapții și vorbii adevăr, ascultînd realitatea*.” Pe grecește, ascultînd și folșit în sensul de ascultare fizică, cu urechea; iar realitatea este *physis*, natura în sensul cel mai larg al cuvîntului: *făptura, zădrea*, cum se spune pe romînește: *fire*.

Și în sfîrșit:
„*Vremea e un copil care se joacă, se joacă cu petricele; a copilului e împărăția*.” Aici, vremea e numită *aiou*, care înseamnă și o epocă a lumii, o

Vîrstă ca Vîrstă de Aur, sau cea de Fier.

A.

Iată ce spune în legătură cu primul citat, și sprințindu-se pe el, un istoric al gîndirii eline clasice (W. Nestle. *Vom Mythos zum Logos*, Stuttgart 1940): „*Și aici atinge (Heracit, n.n.) elementul fundamental al vieții spirituale. Logosul, rațuna, care e comuna tuturor, dar de care cel mai puțin știu alt de puțin să se stăpînească, înțeles ca în vis, sau se lasă mînași în cugutare și faptele lor de impresii născociri și interese alt de subiective, încît al putea crede că au fiecare o „rațuna privată”... Suprema cunoștință pe care-o poți dobîndi este (după Heracit, n.n.) stăpînirea înțelesului dintr-o rațuna omenească și rațuna unteorsului*.”

Se vede astfel că în acele câteva cuvinte ale bătrînului din Elee, se cuprindea în germene, nedezvoltată, o concepție care prevestește concepția fundamentală a științelor noastre: și anume, că gîndirea noastră ascultă de logica realității înșăși, că faptele realității determină mersul gîndirii noastre. O concepție de un optimism robust, de asemenea, o concepție, așa zice, profund democratică: toți oamenii ascultă la fel de legile gîndirii, adevărurile raționale au valoare permanentă, și pentru toți oamenii; nu există „elite” și „aleși” în fața rațiunii; nu există adevăruri raționale pe care „vulgul”, „masa” să nu le poată pricepe.

Dacă înțelegi în adevărată ei a-dincime această ideea a filosofului

elin, vei admite existența și prioritatea realității; vei fi la un pas de marxism; te vei afla în luptă împotriva iraționalismului și unui șir întreg de concepții ale intelectualilor burghezi, ca absurditatea universului, izolarea ființei omenești, incapacitatea oamenilor de-a comunica într-adevăr între ei, disperarea fundamentală a existenței omenești și lipsa ei de perspectivă alta decît neantul. Toate acestea, nu le vei putea accepta, bazat pe raționalitatea universului și a istoriei, pe ideea că o istorie rațională îți va arăta și sensul în care ea se desfășoară, deci și perspectivele istorice ale societății și deci ale existenței tale proprii.

Dimpotrivă, dacă respingi ideea continuității de acest fragment (B 113 în edițiile moderne bazate pe Diels, *Fragmente der Vorsokratiker*) și deci implicățiile ei, te poți, dimpotrivă pe pozițiile idealismului solipsist, care, fiind consecvent la ultimele sale consecințe, este iraționalist, mistic, obscurantist. Tocmai acest caracter comun *tuturora, social*, al gîndirii raționale, reprezentate în gradul cel mai înalt în zilele noastre de către materialismul dialectic și istoric, îi supără pe ideologii burghezi contemporani (din pricina implicățiilor social-politice care duc la dărîmarea societății capitaliste). Iată ce scrie Heidegger, în *Sein und Zeit* (Ființa și timpul). Halle 1931, pag. 174: „*Această neconștientă zmulgere din ceea ce e propriu zis și totuși mereu pretenție de a fi ceea ce e*”

Petru Dumitru

(Continuare în pag. 4-a)

Cursa prieteniei

Stefan Lungu a fost probabil din toată delegația ARLUS cel care s-a bucurat cel mai mult cînd a aflat că delegații vor locui la Moscova în noua clădire înaltă a hotelului „Leningradskala”.

Nici nu e de mirare, deoarece acest hotel este situat într-o piață de lingă trei gări de cale ferată; deschizînd ferestra, în cameră îl pătrunde, împreună cu vîntul proaspăt de toamnă, mirosul cunoscut și alit de obișnuit din copilărie, mirosul puțin amar al fumului de locomotivă.

Întreaga viață a bătrînului mecanic român Ștefan Lungu, Erou al muncii socialiste, este legată de calea ferată, iar locomotiva sa el o consideră de peste 30 de ani drept a doua sa casă. El a învățat multe în acești ani îndelungați de muncă pe locomotivă. Toate secretele măiestriei îi sint deșigur cunoscute, dar el nu încetează să învețe, să caute și să găsească noi căi în munca sa grea și de cinste.

E lesne de înțeles bucuria cu care a aflat Lungu despre călătoria la Moscova, unde l se oferea posibilitatea să se întâlnească personal și să facă schimb de experiență cu feroșarii sovietici despre care a auzit și a citit atîtea.

Și iată că el se află în Uniunea Sovietică de peste o săptămîna. Zilele se scurg pe nesimțite. Anevoie îți pui în ordine noianul de impresii: Kremlinul, metroul, clădirea înaltă a Universității din Moscova, panorama iluminată a expoziției agricole. Leningradul i-a apărut în față ca o istorie reînviată, cu minunata sa arhitectură și cu grădiniile și parcurile îmbrăcate în veșmintul auriu al toamnei. În scurtele pauze dintre excursii Ștefan Lungu simțea mereu că-i lipsește ceva, un dor ciudat în frîntîna inimii.

De aceea, deseori, bătrînul mecanic părăsea pe nesimțite hotelul și nimeria la gară, acolo unde se auzeau fluierile șefilor de manevră, unde se auzea scrișnelul tamponelor vagoanelor și unde îl chemau sirenele locomotivelor, acolo unde calea ferată își ducea viața ei vesnic neliniștită.

Și cît de mare i-a fost bucuria cînd a fost anunțat că Arkadii Dmitrievici Motov, cunoscutul mecanic de locomotivă de la calea ferată „Mos-cova-Riazan, deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S., îl invită să meargă împreună cu el cu puternica sa locomotivă, într-o cursă de la Moscova la Riazan. În pofida ploii toren-

Masa rotundă a scriitorilor

In „Mostrana literatura” (Nr. 11/1956) au continuat să apară alte scrieri, primite la redacția revistei în legătură cu propunerea lui M. Șolohov, de a se crea o „masă rotundă” a scriitorilor. Din aceste scrieri reproduse următoarele:

Cred că propunerea

lui Șolohov este minunată

Cred că propunerea lui Șolohov este minunată și vine la timp; sper că va fi primită de scriitorii din toată lumea, deoarece numai în cazul acesta ea poate avea efectul, pe care îl așteaptă autorul ei. După cum se vede, aici nu e vorba numai de alinații, ci și de o contribuție personală, de participare activă la această inițiativă. Cred că ar fi foarte potrivit să se creeze, în cel mai scurt timp, un comitet, care să studieze cele mai potrivite măsuri pentru realizarea acestei propuneri ca să se ajungă la nucleul viitoare „mese rotunde”. Necesitatea legăturilor internaționale, care ar înlesni contactul dintre scriitorii și publicul din diferite țări se resimte foarte mult și în Italia.

Giuseppe Dessi
Italia

Susțin din toată inima

ideea lui Șolohov

Este o știre foarte îmbucurătoare. Susțin din toată inima ideea lui Șolohov. Scriitorii japonezi cîștigă totdeauna cu plăcere literatura altor țări și află multe lucruri utile. În această privință s-au exprimat foarte multe păreri.

Din partea scriitorilor japonezi nu s-a făcut nimic pînă acum, pentru a sprijini astfel de legături. Se deschiid acum posibilități în această privință. Cred că este foarte plăcut să

știi că operele tale vor fi citite de scriitorii sovietici, care își vor spune părerea despre ele. Ar fi un stimul puternic pentru creație. Eu cred că spiritul Genevei pătrunde în toate colțurile lumii. Cred că Geneva a deschis calea pentru stabilirea unor astfel de legături în domeniul culturii. În ce mă privește, voi depune toate sforțările pentru realizarea acestei idei.

Hirosi Noma
Japonia

Propunerea lui Șolohov

se va realiza

Inițiativa lui Șolohov are o mare importanță. Nu știu dacă Șolohov s-a referit și la noi; mesianii, chilienii, argentinienii, brazilienii, la cei din Ecuador, cînd a amintit de scriitorii americani — ori s-a referit numai la americanii care vorbesc limba engleză.

Chiar de s-ar fi referit numai la cei din America de Nord, și încă inițiativa marelui scriitor sovietic prezintă un interes deosebit pentru noi; de mult n-au discutat între ei scriitorii din cele două Americi; o discuție cu cei din America de Nord va avea o influență binefăcătoare pentru întărirea prieteniei noastre pe continent.

Noi, americanii din America de Nord și de Sud, nu se poate să nu vedem, nu se poate să nu ne ascultăm unii pe alții și cu altă mult nu se poate să ne ascundem operele noastre, adică inimile noastre. Asta ar însemna o trădare a chemării noastre.

Cred că propunerea lui Șolohov, cu privire la „mese rotunde” se va realiza, iar noi scriitorii din toate țările vom putea să ne împărtășim frățește roadele muncii noastre, preocupările și speranțele noastre comune.

Pablo Neruda
Chile

„Gazeta literară” la nr. 100

Astăzi apare cel de-al 100-lea număr al „Gazetei literare”, organ al Uniunii Scriitorilor din R.P.R. revistă ce ocupă un loc important în viața noastră literară.

În cei aproape 2 ani de apariție „Gazeta literară” mulțumită muncii rodnice a colectivului redacțional și progreselor înfăptuite, a cunoscut o răspîndire tot mai largă și a dobîndit prețuirea publicului, care urmărește cu interes materialul beletristic și de critică literară al revistei. „Gazeta literară” informează cu regularitate publicul și asupra vieții culturale din străinătate; de o deosebită apreciere se bucură articolele care împărtășesc experiența literaturii sovietice.

Urăm colectivului redacțional al „Gazetei literare” succese mereu mai mari în activitatea sa consacrată dezvoltării culturii puse în slujba poporului. Milîntind pentru înfăptuirea sarcinilor cuprinse în Raportul C.C. la cel de-al doilea Congres al P.M.R. — document de imensă însemnătate pentru dezvoltarea literaturii și artei — revista e chemată să desfășoare o largă

activitate pentru a contribui la înălțarea în literatură, la un înalt nivel artistic, a marilor teme și a aspectelor fundamentale ale construcției socialiste, a chipului minunatelor noastre contemporani. Ea e chemată să contribuie la învingerea tendințelor de simplificare a realității și de schematicism din unele opere literare, tendințe ce se manifestă îndeosebi în prezentarea slabă din punct de vedere artistic a superiorității noii, a luptei lui victorioasă împotriva a ceea ce este vechi. Combătînd în mod activ și concret înfrîngerea ideologiei burgheze și promovind discuții cu bucură articolele care împărtășesc experiența literaturii sovietice.

Cu prilejul apariției numărului 100, „Știința” trimite un cald salut frățesc colectivului redacțional și tuturor colaboratorilor „Gazetei literare”!

(Din „Știința” nr. 3514 din 9 febr. 1956).

pentru. Pe scara locomotivei s'au om care se suie sprîntîn în cabina mecanicului.

— Este secretarul Comitetului de Partid al nodului de cale ferată — îl prezintă Motov, — el trece pe la noi întotdeauna înaintea cursei. Nu duce grijă.

O lovitură ușoară și locomotiva a „cuplat” cu garințur trenul. În spatele ei se află 15 vagoane de pasageri.

Se verifică semnalele locomotivei și o tînră, șefa trenului, aduce o foale de hirtie în care sint notate lucrurile unde se fac reparații de-a lungul căii ferate. Pe semaforul în miniatură din fața mecanicului se aprinde lumina verde. Au început să funcționeze semnalele locomotivei.

Trenul a ieșit din gară. Calea e liberă; armeză să străbatem cei 200 de kilometri acunși în perdeaua deasă a ploii.

Ștefan Lungu privește cu atenție dispozitivele din cabina mecanicului, aparatele de conducere și nu scapă din vedere nici o mișcare a mecanicului sovietic. Din toate se vede că Lungu vrea să întrebze multe pe prietenul său dar nu îndrăznește să facă aceasta fiindu-i teamă că-l întrerupe din muncă.

Motov îi oferă un scaun lingă locul său de mecanic.

— Luați loc — îl invită el, — și nu vă fie teamă că mă împiedicți. Aparatele fmi atrag singure atenția dacă ne-om culunda în discuție.

Și într-adevăr îndată ce semaforul arată culoarea galbenă, aparatul, printr-o sonerie stridentă, îl amintește mecanicului că trebuie să fie vigilenți și Motov apăsă cu mîna o pîrghie, ceea ce dovedea că a înțeles semnalul.

— Dacă nu așa apăsă această pîrghie — îl explică el lui Lungu — după șase secunde, aparatul ar oprî automat trenul.

Curînd după plecarea din Moscova a devenit limpede că noi prieteni, în pofida deosebirii de limbă, se înțeleg excelent unul cu altul și fără traducător.

Lungu s-a ridicat în picioare și, cu o mișcare obișnuită, a deschis porțile focarului locomotivei. De multe ori, în timpul cursei, el trebuie să deschidă și să închidă porțile grea, cînd fu lui Ștefan Lungu, care este foșt-chișt pe locomotivă condusă de tatăl său, aruncă în focar o nouă porție de cărbuni.

— Noi, acum, rareori mai punem mîna pe pîrghia de porțile focarului, — spuse Motov și, apăsînd pe o pedală, porțile grea de oțel se deschise automat.

— Acum și cărbunele este aruncat

Mecanicii de locomotivă, Arkadii Motov, deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S. și Ștefan Lungu, Erou al muncii socialiste din R. P. R.

(Continuare în pag. 4-a)

SOBORUL PRIMĂVERII

(La Congresul Partidului Communist al Uniunii Sovietice)

Bate-n pieptul vremii ceas de aur iară, —
Să vorbim, prieteni, deci, de primăvară, —
nu de primăvara — anotimp al firii,
ci de primăvara marea omenirii, —
cărrei nemurirea i-a măsura vremii
și i-a călîndare cărțile lui Lenin.

Liniștit e Donul. Stalingradul suie,
în mortar nădejea, visul în statuie, —
pacea risipește pe cîmpii semînță;
apele, luminii-i dau îngăduință;
fontele încinse împlinesc teazaur,
poți cînti în ele ca în cărți de aur.

Chi, către soborul cel mai mare-al lumii,
cîntecul să-mi zboare-n diligența lumii,
Ziuă, l-oi trimite în rădvan de soare,

și-mi voi pune-n cîntec inima, drept floare,
floare purpurie, mărturie vie,
ca să-l dea soborul înțelept, țărre.

Să se-nțoarcă-n țară înimă, să spună:
Am văzut, prieteni, tînar, la tribună,
cum vorbea mulțimii însuși viitorul,
comunismul însuși fost-a oratorului; —
noi îl ascultăram cu o sete plină,
— inimi preschimbate-n cupe de lumină.

Bate-n pieptul vremii ceas de aur iară,
Să vorbim prieteni despre primăvară:
Comunismul este primăvara lumii,
Chiar de-i latră-n cale unii, căpcăunii, —
sint sorșiți pieirii, cînd ne cresc, ca marea,
grîul, fonta, volpi-nalți, și cugutarea.

In marea dezbatere a secolului

(Urmare din pag. 1-a)

Propriis zis, e una cu a zi zmul in lume... Existenta mijlociu cotidiana poate fi definita potrivit cu aceasta...

mai usor, mai confortabil, sa crezi ca gindirea e imposibila, decat sa gindesti rațional... In-o vreme cind gindirea rațională își arată ca aparține unei clase sociale...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

caută ceva deasupra devenirii fenomenelor, un scop, o intenție un primum movens, ca la Aristot. Nu cred că e articulată o concepție estetică...

Automat în focarul locomotivei. Ai zice că fochistul nostru, Tolea, aproape că nu mai are ce să facă...

La rîndul său, Lungu a povestit multe lucruri interesante noului său prieten. El a povestit cum conduce trenurile sale cu o viteză de 100-110 kilometri pe oră...

Pe nesimțite s-a întunecat. Lumina verde a semnalului continuă să ardă viu; prin micile orificii din porțile focarului se zăresc flăcările și ele luminează cu o lumină plăcută...

La început s-a întunecat, apoi s-a aprins. În jurul focarului se zăresc flăcările și ele luminează cu o lumină plăcută...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

Cursa prieteniei

(Urmare din pag. 1-a)

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

EXPOZIȚIA REGIONALĂ DE ARTE PLASTICE DIN BAIJA-MARE

Miner (din ciclul „Minerul”)’

Brazdă nouă peste haturi

Desene de ERDOS I. PAUL

Pe scena literaturii australiene

Walter Kauffman scriitor australian

Articol scris pentru „Gazeta Literară”

În Australia nu prea sîntem obișnuiți să acceptăm scriitorii „care-si vind suflul”. Aceștia sînt o excepție...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Articol scris pentru „Gazeta Literară”

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

Articol scris pentru „Gazeta Literară”

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

În cazul lui Heraclit, Nietzsche și gindirea sa puternică, dar dezordonată și mai ales iraționalistă, s-a înșelată așa cum s-a înșelat asupra istoriei...

Peșajul este foarte lung și nu-i voința în întregime. Fapt este că fragmentul B 52, alături de lirismul lui Nietzsche...

Comemorarea lui F. M. Dostoievski la Moscova

În seara zilei de 9 februarie, în Sala Coloanelor Casei Sindicatelor din Moscova, a avut loc o reuniune solemnă consacrată celei de a 75-a comemorări a morții marelui scriitor rus Feodor Mihailovici Dostoievski.

CARNET SOVIETIC

Caracterul popular al artei sovietice. În articolul „Caracterul popular al artei sovietice”, apărut în revista „Voprosi filosofii” nr. 6 A. G. Egorov spune între altele despre caracterul popular al artei...

Principiul din operele lor este populismul

Principiul din operele lor este populismul. Într-o formă plastică artistică proprie artei, apropiată și înțeleasă de popor. În aceste principii, care se exprimă în diferite feluri în creația artistică a diferitelor epoci istorice, se manifestă esența caracterului popular, indiferent de opera este creată de un scriitor de profesie sau este o operă colectivă a poporului...

Erată

În articolul „Dunarea, Olt - la fel au grăbit” de Șimon Măgda, din pagina 4 a seama a seama, am înțeles că „Măi sînt cîtiva președinți pe vase” iar vorbii al doilea din strofa ultimă se va citi: „Chiar slava cea fără-nopăta...”

Erată

În articolul „Dunarea, Olt - la fel au grăbit” de Șimon Măgda, din pagina 4 a seama a seama, am înțeles că „Măi sînt cîtiva președinți pe vase” iar vorbii al doilea din strofa ultimă se va citi: „Chiar slava cea fără-nopăta...”

DUMNEAȚA UNUI DIRECTOR

Ceece era bun în 1950, nu mai e bun în 1955. — La loc, tovarășe, în fotoliu — îl poartea Vira pe vizitator și se uita cu plăcere cum muncitorul veni la el cu treburile, se cufundă în fotoliul moale de piele.

La ferestre sînt perdele ușoare, iar pași nici nu se aud cînd calci pe covor. — Eu cred că sînt în principiu fotoliu — îl spuse adîncînt în ziua cînd aprobase cumpărarea lor. — Fîndcă-ți vine greu să te împaci cu gîndul că nimic nu rămîne așa cum am apucat... sursele Vira.

Flanela croșetată în casă, din lînă țărănească, n-o mai poartă. Păreră în privința culorilor și-a schimbat-o. Îi plac culorile deschise. Acum, chiar la lucru vine îmbrăcat într-un costum de culoare gri. Aceeași culoare ca și părul alb al tîmplei, care — poate din cauza soarelui — pare mai alb. Da, desigur, din cauza soarelui.

În dimineața aceasta, în cele două fotolii stau: rectificatorul Boianciuc, proaspăt bărbierit și cu o salopetă curată, lumind tacticos dintr-un țigăret de chihlimbar, și președintele comitetului de întreprindere, Roman. Pe unul din scaunele înșirate în jurul mesei de ședințe stă tovarășul Manoleasa. La ferestra, în picioare, un mecanic de la stațiunea auto din Vulcan. Mai sînt și alții.

Obiectul s-a păstrat. Și azi se intră la director fără a fi anunțat. Dar sală de așteptare s-a făcut. Pentru cei din afară autobuz. Un singur corectiv s-a adus: nu se mai intră buzna. Se crapă ușă și dacă directorul dă din cap, înseamnă că poți intra. Dacă e cu cineva străin, nu dă din cap și se închide pe dinafară. În secretariat notează pe o listă: „Pătrașcu, ora 10 și 6 minute. Bordeianu și Proja, ora 10 și 42 minute...”

Vira îl privește o clipă pe Boianciuc și fără să vrea își amintește de neglijența era hăitacul acesta, și la lucru și în zilele de odihnă, cum minca cu mîinile murdare, cum lăsa mașina nelăspărită, cum umbla ne bărbierit și mîinile de sus plină jos de ulei. Oare acum pare curat din pricina soarelui? Desigur, din pricina soarelui.

În birou intră un vîlăgan cu o șubă grea de oțel neagră, aruncată pe umeri. Poartă o cășcă nouă, din stofă părăoasă, pe care nu și-o scoate de pe cap. Ochii albaștri-verzi, înconjurăți de ceruleu roșu al pleoapelor inflamate de bețării, părul blond, sprincenele și genele aproape albe, îi dau o înfățișare de pisică de angora. Totul aduce cu o pisică. Fața prelungă, pomelii monolizi, bărbia ascuțită, mîinile înguste, cu degete lungi, osoase, lăcele subțiri, strîse, celelalte fire albe deasă de trestie, care tresar la fiecare respirație. Îi înfunde lui Vira o hîrtie și îi cere, cu un ton prefăcut umil, să-i acorde trei zile concediu neplătit, fiindcă trebuie să se ducă neapărat la Craiova.

— Păi dumneata ai avut concediu? — Am avut — tresar firele zburlate ale mustății, și buza de sus tremură nervos, dezvelind niște dinți albi, ascuțiți. Răspunde mi-am luat-o. Nimic de obiectat, tovarășe director, dar... vedeți... trebuie să cînt acolo. O veniseară a mîi de știri... se mărită... sînt și naș... Vira îl privește în ochi. — Nu-mi umbria mie cu tertipurii din astea! Ce verisoară? Dacă ești naș, nu-ți trebuie concediu. Mîine e duminică, ești liber. În cel mai rău caz, poate să se ducă numai nevastă. — Dar vedeți că nu mîine... luni se... — Dragă tovarășe, dumneata ești artist. Ai un nivel cultural mai bun ca alții... Vîlăganul parcă atunci își dă seama că a rămas cu șapca pe cap. Și-l scoate și-și trece palma pe frunte.

— Gîndește-te — continuă Vira, unul nici nu-l va lua concediu și dumneata îmi ceri să-ți mai dau cîteva zile peste rîdele. Noi ne cunoaștem doar — își întinde el privirile în ochii albaștri-verzi ai vîlăganului, vrînd parcă să-i amintească și alte întîmplări asemănătoare din trecut, despre care n-ar vrea să vorbească. — Nu-mi umbria mie cu tertipurii. Te duci să cînti, așa-i? De ce nu cînti aici, în Văleia Jiului? Și aici poți să pîntreci bine. Ascultă-mă pe mine. Ce-ți trebuie Craiova? — Vîlăganul își pune uleiul șapca în cap și-și înfinge degetul arătător în piept, ca să fie cît mai convingător. — Aveți cuvîntul meu că nici n-am acordeon! strigă el hohbind ochii.

— Las' că împrumutîți un acordeon. Te știu eu. (Pauză) Vira își trece mîna prin păr. Nu l' eu nu-ți dau concediu. — Nici nu se poate, tovarășe director — Intervine Roman — că și-a luat angajamentul să cînte în programul clubului. — Așaaa? exclamă Vira. Păi cum, tovarășe, deveni el oficial, pui mai presus interesele personale? Dumneata nu sîmți răspunderea pentru sarcina dată de colectiv? A! Cu alții mai mult... — Păi mîine nu e nimic... se miră vîlăganul.

Luni se seara e program! rostește implacabil Roman, bătînd cu palma în brațul fotoliului. — Cînd s-a fixat? — Așaaa... — O! — Arnicul roșu al pleoapelor se îngroașe și se întinde și mai tare. — Bine, atunci eu am să flu lunt la șese înapoi. — Nu! Eu nu-ți pot acorda acest concediu. — Dar numai o zi, tovarășe director! — Nici o zi! — Vîlăganul se trezește ca dintr-un vis și-și scoate iar șapca din cap.

Tovarăș director, zău, luni la șese sînt aici să cînt în program... Nici un minut nu intrîm. Mi-am dat cuvîntul de onoare că mă duc. — Nu! I-o tale scurta Vira și se ridică în picioare, cercetîndu-l din tălpi pînă-n creștet. — Cați... Lazăr Cați... Cred că-l ar fi spintecat și pe Makarenko. Parcă are vreo verisoară? Mîinte Mîinte ca o pușlama ce este. O să-mi mai tin o lună pe lîngă mine și pe urmă — la școală! Hm! Derbedeu! S-a mai dat pe brazdă. (În timpul secolului din Moldova, Cați, singur pe lume, se pripășe prin Oltenia și se înălțase cu toate scurturele. Într-o dimineață, a cîntat cîntecul „Întîmînd și dezbrăcat” a bătuț la ușa autobazelor, Tlaciosul I. Hm! S-a mai dat pe brazdă. Uită-te la el! E bărbat în toată firea. A învîțat să vorbească frumos... muncite... se îmbracă curat... O să facem artist din el. Pușlamaua!...” — Eu nu-ți semnez! strigă el aspru.

Cați își duce palma la frunte. Nările îi tremură. — Du-te! adaugă, însă, îndată, cu aceeași asprime Vira. — Mîna lui Cați îi tenepenește pe frunte. — Și luni la cîinci să-ți dai! Dacă nu vii... — La șese, tovarășe director — se înecă descumpănit și emoționat Cați. — La cîinci! Și acum, nici o vorbă mai mult. Pierdem toată dimineața cu asta. — Și întorcîndu-se spre un bărbat tînr, cu o mîtră îmbrănată, acela de la stațiunea din Vulcan, care aștepta lîngă ferestra și cu mîinile încrucișate pe piept, i se adresează liniștit: — Dumneata spune acum, tovarășe Gheorghieșule. Ce-l cu dumneata? Și dumneata ai o nuntă?

Gheorghieș e într-adevăr îmbrăcat de nuntă. Poartă un costum nou, bleumarin, cu dîngușele albe, cămașă albă de zefir, o cravată argintie de mătase chinezăscă, cu mici fiori roșii, pantofi negri cu crep, proaspăt scoși din cutie. — Chîpui lui e întunecat ca un cer înalte de furtună. Trăsăturile feței sînt încordate, inepenește, tari ca un nod de odgoane. Parcă-i un pumn pregătît să îmbrăcească. Fruntea încruntată, sprincenele albaștrii, limbinate ca una singură la rădăcina nasului cu nările umilate, gura energică, bărbia ascuțită, scoasă agresiv înaintea, ochii scîlbind printre pleoapele cu gene lungi, ca niște cărbuni încași, exprimă o forță cutremurătoare. — Mîinile mari, bătute de muncă, cu unghii negre, mîni care nu se curăță decît odată cu schimbarea pieții, se desfac din încrucișarea de pe piept și degețele se prind unele de altele, ca dinții unei roți, se răsucesc, se frămîntă cu un zbucium care îi taie răsufarea. — Eu, tovarășe director, nu mai lucrez...

Vorbele ies scrîșnite, rupte parcă odată cu fîșii de gîtle, saltă peste buze ca niște bolovanii peste praguri îndărătnice de stîncă, sfărîmîndu-se. — Mîine marî, bătute de muncă, cu unghii negre, mîni care nu se curăță decît odată cu schimbarea pieții, se desfac din încrucișarea de pe piept și degețele se prind unele de altele, ca dinții unei roți, se răsucesc, se frămîntă cu un zbucium care îi taie răsufarea. — Eu, tovarășe director, nu mai lucrez...

— Dar voi de ce nu puneți chestiunea în ședința organizată? De ce cînd vin eu pe acolo nu veniți la mine să-mi spuneți tot ce vă doare? — În ședință? holbează Gheorghieș ochii. Păi de acolo se trage totul. L-am criticat și el a plecat urlînd: „Mă mai prindeți voi la ședință cînd v-oți vadea ceafă!”. Asta e! Că de atunci nici nu mai vine pe la ședințe și nu poți să-i faci nimic. Iar el me încreacă. Scoate așchi din noi. — Gheorghieș face o clipă, apoi își zvîrle capul pe spate: — El, mine-să de treabă! — Și de ce nu mi-ai spus acum trei zile cînd am fost acolo? — Cum, tovarășe director? Gheorghieș își întinde mîinile a nedumerire. Cum? Că atunci cînd vream să vorbim cu dumneavoastră, odată sare el, și maistrul, și gospodarul, că toți își așa (și arată cu degetele strîse, ca sînt una) și înconjură și noi stăm pe de margine.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

— Ori mă primiți aici la Petroveni, ori îmi iau cîmpii — se sfîșie gîtlejul — dar cu Șerban nu mai lucrez...

— Și-l gemeni ceva în piept: — Cîtu-l lumea... — Se așterne o tăcere desăvîrșită. Apoi Gheorghieș se apropie de birou și-și reazăză mîinile de muchia cristalină. — Aduceți-mă aici, tovarășe director. Dumneavoastră știți cum lucrez eu. De două ori mai mult am să fac, am să dau producție de să crape aia de la Vulcan. Să le arătăm că știm și noi să lucrăm. Ba chiar mai bine decît Șerban. L-am criticat și-mi face zile fîrte. Cum pot eu luca, tovarășe director? Dacă nu-i cu bucurie, munca ala nu e muncă. Cînd stai tot timpul numai cu nervii, nu-ți iese nici lucrul. Și uite așa mă fierbe — își ciocănește el pumnii. Ba că-ai aia, ba că-ai aialtă. Zău aduceți-mă aici și n-o să vă pară rău.

— Asta nu se poate. — Atunci, tovarășe director, eu... — Stai, stai, nu te pripii, nu arunca așa cu vorbele. Tu nu ești Cați... Nu se poate. Trebuie să vorbesc lîntî cu Șerban. — Și adăugă semnificativ: — Să-l „lămuresc”... nu? — Ce să-l lămurim? tovarășe director? După ce dumneavoastră și dumneavoastră nu mă primiți aici... — În ochii lui Gheorghieș trece un fulger. — Nu! nici nu-mi vine să mă gîndesc. Eu înapoi nu mă mai întorc. — Se aplecă mult spre Vira, ținîndu-i cu privirea-i pîlmă de întunecîmii. — Înțelegeți, tovarășe director? Eu acolo nu mă mai pot întoarce. Trebuie să mă primim!

— Atunci unde mai e disciplina? — continuă Gheorghieș. Uite eu că la tovarășul director pot să viu cînd vreau. El nu face pe nebulon ca alții... — Ceai! schimbă priviri între ei. Gheorghieș, fîsticit, roșește. — Mi-am luat un angajament cînd din priviri celorlalți. Vira ride, ușor înveselit. Apoi reia cu seriozitate: — Nu se poate, Gheorghieșule. Trebuie să analizez situația de acolo. Du-te și vezi-ți de treabă că eu n-am să amin pe mult problema asta. — Nu mă duc, zău nu mă duc!

— Dar știe că deacum înainte pînă nu se lămuresc lucrurile, orice împotrivire e zadarnică. Mîndria îl împiedică însă să se recunoască învins. Și în clipa următoare, pe fața lui se zugrăvește un fel de grijă, ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva care l-ar împiedica să-și ducă la îndeplinire hotărîrea de a nu se mai întoarce. — Mi-am luat un angajament acolo... — rostește el încet, dezarmat dintr-odată. — Da, tocmam! Eu m-am bucurat foarte mult că te-ai angajat să pui la punct „Plymouth”-ul... Gheorghieș face câteva clipe descumpănit de tonul înțelegător al lui Vira și cuprins de un nou curaj face un gest hotărît: — Eu, tovarășe director, mă duc să fac „Plymouth”-ul, mă urc în el și viu la Petroveni. Asta face! — Nu îndeplinește-ți angajamentul și pînă atunci aranjez eu chestia asta. Mîie mi-e ușor să te transfer. Dar nu e sîntos. Trebuie să punem la punct imprevizibil situația de la Vulcan. Bine? — Eu, cum v-am spus! Fac „Plymouth”-ul, mă urc în el și viu la Petroveni.

Un bătrînel cu părul alb face zîmbire, vîzînd că discuția se lunguește. — Tovarăș director — intervine el cu o voce lîmpede, rotunjind cuvintele — am și eu câteva rugăminți. — Numai cîteva? Il ironizează Vira. Mai puțin rugăminți și mai mult treabă. — Păi, tocmam! face bătrînelul, trîgînd cu coada ochiului spre Gheorghieș, ceea ce îl face pe Vira să zîmbească cu înțeles. Uitați ce m-am gîndit: dacă vreți să-l primiți duminică la muncă voluntară pe cei șaptezeci de elevi ai mei? — Să-i primesc? se încruntă Vira. După o clipă de gîndire, adaugă: — Da. Să vie elevii și-i trimitem acasă pe oamenii. Au tras destul totuși săptămîna. — Bătrînelului îi scîlpece ochii și se uită bucuros la ceilalți. — Foarte bine, foarte bine, tovarășe director. Mi-ai făcut o mare bucurie. Știu cum o să facem? Eu am eu ei probă practică pe mașină... — Incepe el repede.

— A! așa... ride Vira, clătînd capul. („Șmecher, adică, bătrînelul”). Îi trebuie mașină pentru școală? Bătrînelul ride și el și face un gest larg. — Nu, numai cîte cîinci, șase. Restul la muncă voluntară. — Păi noi facem o caravană de vreo douăzeci de autocamioane și pe fiecare ne trebuie trei-patru oameni să încerce petrișul la Peștera Boli și să-l deseară în curte. (În timpul construcției molilor hale și atelierelor se desfundase și, cînd ploaia, noroii ajungeau pînă la butucii roților). — Da, tocmam! exclamă bătrînelul cu însuflețire. Din șaptezeci, rămîn cîinci-șase. Cînd viu ceilalți, pleacă aștia și rămîn alți cîinci-șase. Prin rotație. — Adică nu șaptezeci, cîincizeci și patru — observă Vira. — Ce contează cîțiva oameni? — Contează, dragă tovarășe. Niciodată să nu spui vorba asta. Și, afară de asta, pentru planificarea noastră. Cîinci-șase oameni, înseamnă două mașini mai puțin... Da, bine, bine, al dreptate. Așa trebuie să facem. Alteceva? — Cu locuții școlii, tovarășe director. N-am putut găsi loc de fel la Vulcan și atunci vă propun să mutăm școala la Iscron.

Bătrînelul face ochii mari, nedumerit. — De ce? E o soluție bună. Seara, elevii pot fi aduși cu mașinile. Să avem numai vreo opt mașini și s-a făcut treabă. — Dar Vira e nelămpedit: — Nu! La Vulcan! Am dat destul patru mașini. Acum vrei opt? Nu scot mașinile din producție pentru asta. Nu trebuie să uii că înainte de toate e producția. — Dar și asta e producție, tovarășe director! Își zvîrle bătrînelul mîinile în lătură, privindu-l înlocat. — Producție, producție, dar să vedem... Alci nu e chiar așa simplu. Oamenii nu-s mașini, le bați în reparație și te scoți noi. Oamenii au fiecare felul lor de a fi. Să vedem ce producție o să dai. Nu te ce e înscris în catalogul dumitale înseamnă un șofer, un mecanic, un tehnician, un electrician, un sudor. Nu! Ce să mai pierdem vremea. Cauți local la Vulcan pînă găsești.

Vira îl măsoară de sus pînă jos cu privirea lui dreaptă. — Dumneata ai mari călătii. Ai rezolvat atîtea. Sînt convins că ai și-o rezolvă și pe asta. — Bătrînelul ride, pușin înclădat: — Dar voi de ce nu puneți chestiunea în ședința organizată? De ce cînd vin eu pe acolo nu veniți la mine să-mi spuneți tot ce vă doare? — În ședință? holbează Gheorghieș ochii. Păi de acolo se trage totul. L-am criticat și el a plecat urlînd: „Mă mai prindeți voi la ședință cînd v-oți vadea ceafă!”. Asta e! Că de atunci nici nu mai vine pe la ședințe și nu poți să-i faci nimic. Iar el me încreacă. Scoate așchi din noi. — Gheorghieș face o clipă, apoi își zvîrle capul pe spate: — El, mine-să de treabă! — Și de ce nu mi-ai spus acum trei zile cînd am fost acolo? — Cum, tovarășe director? Gheorghieș își întinde mîinile a nedumerire. Cum? Că atunci cînd vream să vorbim cu dumneavoastră, odată sare el, și maistrul, și gospodarul, că toți își așa (și arată cu degetele strîse, ca sînt una) și înconjură și noi stăm pe de margine.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

— Dar voi de ce nu puneți chestiunea în ședința organizată? De ce cînd vin eu pe acolo nu veniți la mine să-mi spuneți tot ce vă doare? — În ședință? holbează Gheorghieș ochii. Păi de acolo se trage totul. L-am criticat și el a plecat urlînd: „Mă mai prindeți voi la ședință cînd v-oți vadea ceafă!”. Asta e! Că de atunci nici nu mai vine pe la ședințe și nu poți să-i faci nimic. Iar el me încreacă. Scoate așchi din noi. — Gheorghieș face o clipă, apoi își zvîrle capul pe spate: — El, mine-să de treabă! — Și de ce nu mi-ai spus acum trei zile cînd am fost acolo? — Cum, tovarășe director? Gheorghieș își întinde mîinile a nedumerire. Cum? Că atunci cînd vream să vorbim cu dumneavoastră, odată sare el, și maistrul, și gospodarul, că toți își așa (și arată cu degetele strîse, ca sînt una) și înconjură și noi stăm pe de margine.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

— Mă-ai cumpărat... — Își pleacă el privirile, rîcînd cu unghia cristalină. — Da — ride Vira. Și mai pe nimica... El, mai ai ceva? — Da. Tovarășul Manoleasa... — Ei, ce-i cu el? — Să nu vie mîine la munca voluntară. Are de predat lecția la mecanică. — Nici asta nu se poate. — Da? Ce? El e titularul catedrei la adulți și nu poate lipsi. — Să-ți înăi altceva lecția. Uite, Mateescu s-o țînă. — De ce Mateescu da — și tovarășul Manoleasa nu? — Fiindcă mîine nu poate lipsi. Pe mîine m-a chemat odată tovarășul Mujic și mi-a spus: „Să-ți că niciodată n-ai să te bucuri de respectul oamenilor, dacă n-ai să fii tot timpul în mijlocul lor”. Dacă eu nu muncesc, atunci ce-și va spune fiecare: „dacă el nu-și dă interesul, care-i coșogea director — de om ridicat se cheamă, nu? — atunci de ce mi-ai da eu?” Uite, eu mîine sînt aici. Una din mașini o conduc eu. Ba mai mult: vine și soția mea. Vrea și ea să dea o mîna de ajutor... — Dacă venim dumneavoastră, venim și noi de la Vulcan! sare entuziasmat Gheorghieș.

— Asta trebuie s-o șim țînă de astă seară, ca să organizăm altfel muncă — remarcă Vira în treacăt. Și continuă adresîndu-se bătrînelului: — Așa de treaba asta voluntară de mîine se ocupă tovarășul Manoleasa și de asta nu poate lipsi. Dar eu altceva volam să spun... — Se scrîpînă în palmă ca și cum s-ar strădui să-și aducă aminte. — Da. Tovarășul Manoleasa este de ieri director adjunct tehnic. — Cei de față înaltă sprincenele ulmiți: apoi se întorc toți spre Manoleasa, unul surzînd naiv, alții dînd din cap în semn de admirație sau privindu-l cu un fel de nelăcredere, ca Boianciuc.

— Cum poate să lipsească ocmal el, mîine, la o asemenea acțiune? continuă bătrînelul: — Prima săptămîină și să lipsească? Unde e prestigiu lui atunci? — La auzul acestor vorb, Manoleasa, care șade la masa de ședințe și scrie ceva într-un carnet cu lîntură milimetrică, roșește și-și infundă mai mult nasul în carnet. Urechile îi ard. La 27 de ani să fii director adjunct al unei autobaze ronale e motiv de mîndrie, iar el, Manoleasa, cînd se mîndrește și trebuie să spună ceva, să o hotărîre de director: — Lasă! trimiți eu un înlocuitor bun — sufli el, adresîndu-se bătrînelului cuprîns de emoție. — Ușa se deschide și secretara, o fată frumusică, cu părul negru pînă pe umeri, intră speriată înăuntru: — Tovarăș director... o inspecție de la minister... de la București... — Vira o privește ulmit.

— Închide te rog ușa pe dinăuntru — spune el liniștit. Nu, nu, pe dinăuntru, am spus! Vreau să vă spun o vorbă, tovarășe Emilia. (Vechea secretară făcuse o școală de dispeceri și intrase în producție. Emilia era nouă, nu cunoștea încă firea lui Vira). — De ce te sperii așa? — S-au dus de-a dreptul în atelier tovarășe director! exclamă Emilia în obnași și se îmbujorează de tulburată ce e. — Și dacă s-au dus, ce? Avem de acuns ceva? — Emilia îl privește fîntî nedumerită, apoi speriată. Își frînge mîinile pe care le ține la spate și ochii mari îi alegă cînd la unul cînd la altul, nelățelezînd încă. — Apoi lasă capul în jos și, întorcîndu-se, iese încet, rușinată.

Cîteva clipe nu scoate nimeni o vorbă. Își zîmbește toți, unul altuia. — Acum dumneata, tovarășe Boianciuc — spune Vira întorcîndu-l tăcere. — Dar telefonul îți'rea deodată strident și Boianciuc, care se pregătea să vorbească, se lasă înapoi pe spătarul fotoliului. I-a telefon e primul secretar al raportului de partid. — Tu ești, Alexandre? Întreabă el și la răspunsul afirmativ al lui Vira, spune mai departe: — Ai un control de la minister acolo? — Da — răspunde Vira. — Va să zică ai și sosti... Ascultă, Alexandre... Îmi pare rău că tocmal eu trebuie să-ți comunic vestea asta. — În glasul secretarului e ceva care-l face pe Vira să-și încrețească fruntea. — De azi... — Urmează o tăcere lungă. Vira lipsește mai tare receptorul de ureche. — De azi... — Incepe din nou secretarul, ca unul care are nevoie să-l anunțe prietenului cel mai bun o mare nenorocire — nu mîine ești directorul autobazelor... Vira rămîne cîteva clipe nemiscat. — El! se aude în receptor. Ce-l cu tine? Ai amuțit? — Și în clipa următoare un formidabil hohot de rîs zguduie diafragma receptorului alt de tare, înclt Vira îl îndepărtează de ureche. — Hai hai hai... Hai hai hai... Ai... ai... sfecleto-hai? Hai hai hai hai! — Vira aude cum la capătul celălalt al firului rid și mîi oameni și lîntî începe să zîmbească, apoi ride și el. — Ei, hai, spune: ce glumă mai e și asta? — Nu e glumă, pe chîstnea mea — răspunde secretarul, redevînit dintr-odată serios. E așa cum îți spun. Nu mai ești directorul autobazelor! — Dracu' să mă la dacă înțeleg ceva. — Nu-ți ajunge atîta autobază? exclamă secretarul. Ai făcut un cîincinal întreg acolo. Gata! Ajunge! Mai treci și tu la odihnă. Nu vrei?

— Măi, datu ești pu pe glume azi. Hai, spune ce dricuri vrei să-mi desfășîntez? — Uite, Alexandre, tu să vii pe aici și-o să aflu. Tot ce pot să-ți spun e că al doilea cîincinal îl faci la construcția. — Și aici...? — Incepe Vira cu glasul deodată înăbușit, aici cine...? Măi, ușor va vine vouă... Aici, cine...? (Nu vrea să pronunțe cuvîntul față de toți). — Dar directorul adjunct tehnic de ce avem? — Îi postează secretarul. O bucată de vreme o să funcționeze numai cu doi adjuncți și după ce Manoleasa o să arate ce e în stare, mai vedem noi... — „Frumos gînd!” îi trece prin mîinte lui Vira și e cuprîns de admirație pentru omul de la celălalt capăt al firului. „Precis și cu perspectivă...” — După ce pune jos receptorul și vrea să rela convorbie încă nelămpedit cu Boianciuc, intră Emilia, care-l anunță că este chemat în atelier de tovarășii de la minister. — Spune-le că vin îndată ce termin. Hai, tovarășe Boianciuc, dă-l drumul. Ți-am răpit o groază de vreme. Ești în schimbul de dimineață sau de după-amiază? După-amiază? Decît timpul dumitale. O să mă țerți. Te ascult.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

Vira tresare imperceptibil și-și duce mîna gînditor la frunte. — Ei, lasă, tovarășe! sare un șofer ne bărbierit, cu favoriți ascuțiți, slab și cu o șapcă soioasă pe cap. Și plin de sine: — Eu merg la tovarășul director ori cîți maistri ar fi în jur. Cînd producția o cere, ce, mi-e mie de maistru sau de...? — Ia nu, tovarășe! se apără Gheorghieș. Eu... Am și eu o conștiință de muncitor: cînd văd că acolo discută superiorii probleme de producție, nu pot eu să vin să mă bag peste el. Nici așa nu merge. — Te temi de Șerban, Gheorghieșule — gîndește Vira. Nu ești destul de ferm. De față cu el și vîi să-mi spui toate astea!.

PUNCTE DE VEDERE

IMPASUL LUCIDITAȚII

Asa complex și contradictoriu cum se află, Ștefan Gheorghidiu din „Ultimele noapți de dragoste, înția noapți de război”, de Camil Petrescu, rămâne unul din principalii eroi pozitivi ai literaturii noastre dintre cele două războaie, personaj în care se manifestă în mod pregnant incompatibilitatea dintre intelectualul cinstit și societatea burgheză și — cu o semnificație mai largă — imposibilitatea de a rămâne cinstit și de a te conforma în același timp legilor și moralei acestei societăți. Cum pe bună dreptate — remarcă Dumitru Micu, „Ștefan Gheorghidiu, la fel ca toți eroii lui Camil Petrescu, e un om integru, incapabil de compromisuri, de tranșă cu propria sa conștiință”. Această integritate și curățenie morală străbate ca un curent de aer proaspăt paginile romanului, forțând simpatia cititorului chiar dacă el nu ar fi de acord cu unele acțiuni sau gânduri ale eroului. Lucrurile acestea sînt incontestabile. Este însă Ștefan Gheorghidiu din această primă parte a romanului, pe care o discută Dumitru Micu — acel cavalier al lucidității, care despică pînă la capăt cu intransigentă fenebrele înăbușitoare, și deosebește cu claritate firul destinului său, este el oare filozoful adevărat, raționalistul fanatic care, împins de selea de cunoaștere, pornește un război total cu societatea în care trăiește? Sacrifică oare totul Ștefan Gheorghidiu numai de dragul rațiunii și ideii? Cred că dacă am răspunde afirmativ la asemenea întrebări, am simplifica lucrurile și tocmai din această a cunoașterii al cărei elogiul îl facea Dumitru Micu — elitoria de pînă de a avea o imagine limpede a personajului, asemenea aproximării superficiale, nu ar putea multumi. Istoria literară a făcut de mult timp judecata ei de valoare asupra acestui roman, situndu-l printre cele mai bune creații ale literaturii române. A sosit poate timpul să prezentăm cu exactitate, pe baza criteriilor realismului, bogata tipologie a acestui roman și să nu corectăm imaginea diferitelor personaje, dar spre a servi ca suport cit mai comod pentru reflecțiile noastre de lector, mai mult sau mai puțin apropiate de obiect, de substanța personajelor. În multe privințe, articolele tvr. Micu prin patosul romantic care-l caracterizează de la o vreme, prin verva stilistică și prin erudiție, constituie un bun exemplu; una din dificultățile criticii literare o constituie însă stringenta necesitate de a aduce la cunoștință obiect, de a-l face să corespundă unei exegeze cit mai exacte a operei analizate. Nu frumusețea unui cit interesant în primul rînd, nu lirismul unei perioade sau al unei fraze, nu rotunjimea cu orice preț a articolului, ci — mai presus de orice — acuratețea lui. Acuratețea aیت de ansamblu, cit și de amănunț. Este de așteptat că în problema receptivității criticii, problema pe care o ridicase de curînd Lucian Rădulescu...

mușetea fizică a Ellei, pe care o preferă — cum lasă singur de cîteva ori să se înțeleagă — unor колеги mai spiritualizate și mai intelectualizate. Ca un adevărat îndrăgostit „plat” și „fără spirit critic”, Gheorghidiu nu observă în via participarea la discuții filozofice a Ellei o eferescență intelectuală simulată nu din perleții desigur, ci din dorința înțeleasă de a plăce solului ei. În prima parte a romanului — acolo unde este vorba de tînărul adolescent, lipsit de experiență — eroul privește relațiile cu soția sa nu cu luciditate ci le privește „în extremis”, cu oscilații între disperare și euforie, caracteristice vârstei. Recitind romanul lui Camil Petrescu, ne-a venit în minte o altă excepțională monografie a geloziei — „Somata Kreutzer” prin care Lev Tolstol marează tribulațiile, iluziile, revelațiile și suferințele unui om cinstit, care îndrăgostit de soția sa, trăiește drama incertitudinii, oscilînd între o încredere fanatică în cinstea soției și presupuneri care mai extraordinare, corespunzătoare celei mai gratuite. Ca și Gheorghidiu, Pozdnîșev reînțește retrospectiv drama, căutînd să-i găsească semnificația și se zburcă din groz, fără a-și înțelege sau condamna soția. Ca și eroul lui Camil Petrescu, Pozdnîșev nu se consolează cu citate biblice, încearcă să înțeleagă vechea sa dragoste, să retrăiască situațiile specifice și să tragă concluzii certe din comportările contradictorii ale soției. Însă, spre deosebire de Ștefan Gheorghidiu, Pozdnîșev este prea las, pentru a-și analiza viața în profunzime și mai ales nu are privilegiul acelei experiențe cruciale, care îl pune pe Gheorghidiu în fața datelor esențiale ale vieții, îl face să trăiască acele momente cînd pentru un om cinstit nu mai este loc nici pentru iluzii, nici pentru deluzii, ci-l pun în fața adevărului crud: războiului.

Această experiență crucială care transformă și duce pînă la capăt procesul de clarificare a personajului, tov. Dumitru Micu nici nu o amintește. El se crede obligat să se conformeze aicui unei alte tradiții în discuția acestui roman și anume separarea totală a primei părți a romanului, care cuprinde în esență naratiunea dragostei și a geloziei, de partea a doua — experiența pe cîmpul de luptă, jurnalul de campanie al lui Ștefan Gheorghidiu. Criticii au considerat întotdeauna că acest roman, conține de fapt două acțiuni distincte și că pentru înțelegerea dramei, romanul de război este inutil. Aceasta provenea dintr-o înțelegere statică a personajului, a cărui formație spirituală era considerată ca dată în linii mari de la început. Ceea ce izbește la lectura diferitelor analize ale romanului este faptul că nici un erou are viziunea exactă a evoluției acestui erou, a faptului că Ștefan Gheorghidiu de la începutul cărții nu este același cu cel din ultimele pagini. Impresia de unitate, de perspectivă egală asupra vieții provenie din faptul că eroul își retrăiește de pe poziții mai înaintate propria sa dramă, ceea ce nu implică însă faptul că în desfășurarea acestei drame eroul ar fi fost egal cu sine însuși. Eroul își analizează retrospectiv, conștient de fapt, două momente, conștient de faptul că el a trăit-o cu aceeași luciditate. Luciditatea este un dat, cîștigat ulterior experienței și nu prealabil, căci dacă ar fi fost prealabil, nu ar fi existat în fond drama. Aceasta luciditate, Gheorghidiu și-a cîștigat-o pe cîmpul de bătălie. Ea este rezultatul unei experiențe sociale concentrate și nu al unei autodiscerneri personale. Cred că nu se da dovadă de extremism ultra-drept dacă nu ar fi existat această a doua parte a cărții, care este pentru eroul revelația halucinantă a societății în aspectele ei cele mai hideoase, nu ar fi existat de fapt nici revelația adevăratei înfățișări a soției, sau în orice caz justificarea psihologică ar fi fost precară, fiindcă niciieri în relatarea de către Ștefan Gheorghidiu a dramei sale propriuzise, în prima parte a cărții, nu există acel eveniment, acea experiență sufletească crucială, care să fie adevărată determinare a noiei perspective, din care își privește soția și lumea ei. Pentru Ștefan Gheorghidiu, războiul are exact aceeași semnificație ca revoluția din 1848, pentru Friedrich Moreau, eroul din „Educația sentimentală” de Flaubert.

ghidu un filozof raționalist, cum afirmă Micu, „care se călăuzește de imperativele lucidității, de idei clare și distincte”, înainte ca înșiși viața, experiența să-l silască să ajungă la anumite concluzii de nezdruccînduri? Să-l ascultăm: Gheorghidiu explică caracterul atibal al neliniștei metafizice: „Să simțim că lumea e fără margini, că sîntem aیت de mici, că frumusețea are pete și o trecătoare, că dreptatea nu se poate realiza, că nu putem ști niciodată adevărul. Să fim din cauza asta, trist... să iubim florile și să zîmbesci cînd vezi oameni ca Nae Gheorghidiu, care nu bănuie nimic și își au societatea lor”. Sîntem departe de o profesie de credință în luciditate, dar foarte aproape de „anumite concepții agnostice”, de elogiul ignoranței cosmice împotriva căruia se revoltă „pe bună dreptate” Dumitru Micu. Ștefan Gheorghidiu este pentru infernul indeciziei („neliniște metafizică”), însă nu pentru acela care constituie anticamera certitudinii. Desigur, ar fi absurd să conchidem că avem în fața noastră un filozof idealist consumat, care-și formează viziunea sa soție, potrivit percepțiilor agnosticismului, căutînd în un ton jumatate glumei, jumatate serios — așa cum va continua discuția — să zădărnicească încrederea „vulgară”, „superficială” în lumea obiectivă. „Sîntem de fapt în fața a ceea ce Goethe numea „betia primelor revelații intelectuale”, oferită din păcate de universitatea burgheză, în felul în care-l știm. Și în continuarea acestor lecții de filozofie, sîntem izbiți de aceeași parțialitate, și aceasta ne împinge să vedem în Gheorghidiu un simț înțelesit și zguduitare el adică „drama adolescentului”, care pentru studentul audiant al seminarului lui Motru și Negulescu, la și aspectul superficial al unei crize idealiste. Căci, să nu uităm, bunul simț al eroului, deși solicitat de toate contradicțiile, găsește înțelesul adinec al vieții nu în cărțile lui Ernest Mach și Poincaré, — pe care le obține prin comandă direct de la Berlin, — ci în contrastele reale, tragice ale vieții și în această privință n-am greși, dacă am vedea în experiența lui Ștefan Gheorghidiu o reflecție mai mult sau mai puțin exactă a propriei experiențe a autorului. De aceea și în această fază, Gheorghidiu are în unele aspecte o psihologie de revoltat, în contrast direct cu filozofia pe care o profesase. „Ultimele noapți de dragoste, înția noapți de război” este cel mai bun „Bildungsroman” din literatura noastră, în felul în care îl înțelegea Goethe cînd a scris romanul uceniciei lui Wilhelm Meister și în sensul pe care Cernîșevski l-a folosit în celebra sa analiză asupra ciclului autobiografic al lui Lev Tolstol. Romanul lui Camil Petrescu relatează de fapt adolescența și maturizarea eroului, educația sentimentală a unui Friedrich Moreau de pe malurile Dunării. Și aici ajungem la o a treia prejudecată a criticii de ieri, căreia Dumitru Micu a socotit că este necesar să se conformeze: ideea că toți eroii diferitelor romane și piese ale lui Camil Petrescu nu ar fi decît o proiecție diversificată a unui același erou fundamental. Intra-adevăr, eroii lui Camil Petrescu au un anumit specific al lor, ba chiar a specific specific se impune mai puternic încă de cînd de la început. Așa cum observă just Dumitru Micu, obsesia lui Ștefan Gheorghidiu se asemănă cu Infrigurarea și intransigența lui Gelu Ruscanu, după cum candoarea sa are ceva din ingenuitatea dirză a lui G. D. Ladima. Însă fiecare posedă individualitatea sa bine precizată, largă și nu se repetă tabloul societății burgheze în „Jocul ielelor”, Gelu Ruscanu, acesta într-adevăr un Don Quijote al lucidității, este simț de o adevărată dramă a cunoașterii, neînțelegerii raportului dintre mijloacele și scopul revoluției, dintre etică și politică. La el se referea de fapt, în primul rînd, Camil Petrescu, cînd a folosit motiul, care nemărturisit a constituit motiul de inspirație a lui Dumitru

ÎN ÎNTIMPINAREA CONSĂTĂTURII PE ȚARĂ A TINERILOR SCRITORI

Pagină închinată creației tinere

Printru ei un nume nou: Ilie Tîndache, „Despărțirea”, publică Gh. Vasile. Horia Zilicru, poet care a debutat cu vreo cînci-șase ani în urmă, e reprezentat din păcate cu versuri încă „de începător”. Din restul paginii se mai evidențiază rîndul lui C. Nancu, „Am trăit s-o văd și p-asta”, cu o idee poetică nu lipsită de noutate, precum și — în ciuda unor imagini tocite — poezia lui M. Mavrig. În versurile lui Radu Cîrnei, se observă o prea evidentă influență a poemului lui Mihai Dragomir, „Oda julevelor”; unele strofe aduc chiar a pastă. Pagina aceasta trebuie salutăta cu căldură, ca orice început bun, promițător. Pe marginea unor astfel de lucrări, ca acestea înserate aici, s-ar putea dezbate unele probleme interesante ale creației tinerilor scriitori. Este necesar ca dezbaterile de acest fel precum și alte discuții similare să fie deschise în această perioadă, urmînd a fi continuate și adîncite în zilele consătăturii.

Nicolae Ștolan

CÎNTECELE AURULUI

Plămîni și munți — măsele cariate: Cu ele mestecară domni aur. Nici mîine n-o să-l dăm pe țeri uitării Iar dacă azi găsim în noi țările Să ne crolim în abatajul zării! Spre vitror de aur, galerie, E ființă-avem cu noi un meșter faur Ce pune preț pe om și nu pe aur. III Pe creste zorii încă n-au ajuns Și n-a prins oare codrii să sune, Pe cînd mîinerii-șul prînd să se-adune, Să dea de aurul în piatră-ascuns; Au răscolit cîmpii în lung și-n lat Țărani, și din truda lor cea dreaptă, Șot aur cu miros de pine coaptă Din lanul larg, în cîmpuri revărsat. IV În stîncă sufletului omesc Depresiv-abia să sap, găsit-am aur, Comori întregi cer să le prujeșce, Cemorî întregi, ce nu poți să le-asameni. Și toate-s țără, pentru-al țău tezaur: Și aurul din glie și din oameni. Florența Albu

CU FIECARE GÎND

Cu fiecare parc sau casă Al țării chip se întregeste, La fiecare stea frumoasă Iubirea freacății și crește; Cu fiecare ram în parte Cîntăm sărutul: înflorirea, — Cînd de livezi pină departe Se-mbată sufletul, privirea; Cu fiecare gînd, în noi Simțim o unică mai curată, Creștîm un prun. Memim altoi. Ce fruct ales va da, odată! M. Negulescu

O întoarcere grea

— Zău că un nebun cărbunil! Ce s-a întîmplat? — Nu mai am timp să-l răspund. Mi se aduce de la birou foaia de parcurs. Trebuie să fie ora cîntec. Sirena de grîușă sună prelung. Mă apuc iarăși de cărbun. Peste două zile va fi ședința. De-o săptămîna mă tot gîndesc la ea! Și fochistul mă mai întrebă ce am! Poate se miră că i-am luat meseria. Cum sînt acum așa face trei treburi de-odată! Naiba să mă ia! Slab de fire nu sînt, și, la o adică n-oi n-are la ce-mi fi! Dar, așa, parcă mă strînge cineva de gît, așa mi-e de greu. Mi se urcă un nod din piept și mi se taie răsuflarea! Oare nu s-ar putea să te alegă candidatul de partid fără să te mai întreb ce și cum? Uite că nu se poate! Oare treburile sînt și despre Ana? Uf! Tare-i greu! Și chiar acum și-a găsit și Ana să-și ridice de mine. „Nu te-ai priceput, Sorine!” Ce-o mai fi și asta? Închid ochii și-mi amintesc: Eram la club amîndoi. Deschisese o carte și citea. Și eu mă frîntamam, mă frîntamam! Cum să-i spun? Să mă duc așa, hodoronhronh și să-i zic: „Ana, mi-ești dragă!” Nu se poate! Mă fac de ris! Atunci cum? Sau să-i scriu? Ar fi mai ușor așa. O să spună însă că mi-e fochist. Tot mai bine e să-i spun. E mai bine, dar de unde îmi curajul? E mai ușor să pleci din București-Nord, cu locomotiva pentru o mie de kilometri decît să te apropii de Ana și să-i spui ce te trezește. Din cînd în cînd se uită la mine! Și cum se potrivește? se uită chiar, atunci cînd mi-am adunat o fărîmă de curaj. Și se duce tot, se scurge fără urmă și plec, ochii. Ce nezac. Ne-am ridicat amîndoi. M-a luat de braț și mi-a dat cartea: „Cosbuc — Poezii”.

— Citește asta! — Și a plecat. Ce să fac? Ia să citesc: „Nu te-ai priceput”. Nu te-ai priceput, Sorine... Am țesit pe ușă ca o vîșle. Despărțite. Și am oștit în Triaj amărît. M-au părăsit cu toții. Măcar ea să-și înțelece ce se petrece cu mine. „Stau și zău cărbunil în locomotiva asta. Zău cărbunil, mereu, și mă gîndesc. Mi s-a spus: — Peste două zile se discută propunerea pentru candidatură ta. Să te pregătești! Ce-ăș putea să spun în ședința desenei? Ia să vedem! Ar trebui să-mi fac o autobiografie. „Tatăl meu este cazăgiiu la Grîușă, măică-mea acasă și eu mecanic”. Și asta ar fi tot. Hei, nu merge așa! Trebuie să-mi spun toată viața. Să te arăt ce gîndesc, cum muncesc. Nu merge așa. Ar trebui s-o iau de cînd am fost la școala primară. Am să le spun toate păcatele mele. Imi plăcea să mă bat cînd eram mic. Așa eram eu, ce să fac! Și acum mi se mai aprinde stînga la supărare. Dar mă stîpînesc. Imi spun: „Iată că m-am biruit!” Apoi țala m-a dat ucenic. Am intrat la cazangerie, că așa a urât el. Dar eu vroiam să fiu pe locomotivă. Dacă aici mă plăcut mie? Și am fugit de la cazangerie. De ce să ne mișim — am fugit și gata! M-a urechiat, deci păcatul l-am ispășit. „Judecăt-mă și uol acum” am să le spun. „Asta am făcut!” Dar mecanic tot am ajuns. Am fost înțit fochist. Era greu pe atunci. Munceam cu burta goală pînă

CARNET TIMIȘOREAN

POETUL CICERONE THEODORESCU LA TIMIȘOARA. Consiliul Regional A.R.L.U.S. Timișoara, împreună cu filiala Timișoara a Uniunii Scriitorilor din R.P.R. au invitat pe scriitorul Cicero Theodoreescu să tină o conferință la Timișoara cu tema „Ce am văzut în Uniunea Sovietică”, ca urmare a vizitei făcute de poet în marea țară a socialismului. Impresii culese cu acest prilej au fost împărtășite în fața auditoriului timișorean în ziua de 8 februarie, în sala Teatrului Maghiar-German.

În aceeași seară, a avut loc o înțînire a poeziei Cicero Theodoreescu cu scriitorii din Timișoara. Scriitorii romîni, maghiari, germani și sîrbi au pus întrebări în legătură cu activitatea și problemele care-i frîntînt pe scriitorii sovietici. Au participat la discuții: Al. Jibeleanu, Anavi Adam, Gh. Pavelescu, Gabriel Manolescu, Franyo Zoltan, etc.

„DRUMETÎN PRIN BANAT” Acesta este titlul unei rubrici noi pe care revista „Scribul Bănățean” o inaugurează în primul ei număr din acest an, aflat în prezent sub tipar. Primul raport din cele care vor apărea sub acest titlu e semnat de Radu Theodoru și descrie stîntitorul centul muncitoresc bănățean Nădragul.

În numerele viitoare vor fi publicate și alte reportaje din diferite locuri ale frumosului colț bănățean de țară. În acest scop redacția și-a propus să mobilizeze pe cei mai buni colaboratori ai săi, dintre care unii — cum este cazul lui Virgil Birou — au mai scris și în trecut despre frumusețea Banatului. Cartea lui Virgil Birou, „Oameni și locuri din Căras”, spre pildă, înmănușiază tocmai o seamă de reportaje despre locuri și plaiuri, și portrete despre oameni acestui colț de țară.

Pe aceste locuri se ridică mari și puternice cetăți industriale, cum este Resița, Oțelul Roșu, și o altă o agriculă înmăntată de socializată. Recent a fost editat volumul „Poezii alese” de Laza Ilie. Tînărul poet sîrb, pînă nu de mult tînăr muncitor dintr-un sat bănățean a putut să-și afirme și să-și dezvolte necontenit talentul. În poeziile publicate în volumul amintit, poetul Laza Ilie ogîndeste aspecte ale vieții noastre de azi. O parte însemnată dintre poeziile sale sînt scrise pentru copii.

Ediția de stat pentru literatură și artă — secția sîrbă pregătește pentru apariție noi volume ale scriitorilor sîrbi din Timișoara. Astfel, sînt programate să apară: un volum de versuri de Ciocov Vladimir și un volum de nuvele ale lui Raicov Svetomir.

IN ACELAȘI NUMAR din „Scribul Bănățean” va apare un fragment dintr-un roman nou. Fragmentul aparține tînărului scriitor Aurel Marin Bologa și-n el este descris modul în care doctorul Octav Arnăutu, eroul central al romanului, proaspăt absolvent al Institutului de Medicină, ia contact cu realitățile dintr-un sat de munte, unde este repartizat a-și exercita nobila profesie. Permanentă confruntare a tînărului medic cu rea-

Oaspeți de peste hotare

MILAN FERKO redactor la „Kulturny Zivot”-Bratislava. ENRIQUE INTROLIGATOR Scriitor-Uruguay. Desene de ROSS

IN ACELAȘI NUMAR

„Scriitorii sovietici urmăresc îndepărate realizările literaturii noastre” — a răspuns la o altă întrebare poetul Cicero Theodoreescu, subliniind că în Uniunea Sovietică poeziile lui Eminescu, sau opera lui Caragiale se bucură de o mare apreciere din partea masei de cititori. Spre exemplu, tirajul de 50.000 de exemplare al unei ediții de poezii de Eminescu s-a epuizat într-un timp foarte scurt. „Am avut prilejul să stau de vorbă cu studenții din Leningrad — a povestit mai departe oaspele. Mulți dintre ei și-au exprimat dorința de a cunoaște poeziile lui Eminescu, dar nu mai găseau exemplare la librării!” Cicero Theodoreescu a înmănat asupra interesului deosebit al cititorilor sovietici față de cartea în general.

Înțînirea cu poetul Cicero Theodoreescu a decurs într-o atmosferă tovă-

SUCCESE ALE TINEREI LITERATURII SIRBE DIN R.P.R.

O tînără mișcare literară în limba sîrbă s-a născut și s-a dezvoltat în anii puterii populare în țara noastră. Din rîndurile populației sîrbe din Banat s-a ridicat un număr de poeți și prozatori, care scriu și-și publică lucrările în paginile culturale lunare ale ziarului local „Pravda”, în „Indrumătorul cultural” în limba sîrbă, în traducere în revista „Scribul Bănățean” și unii dintre ei sînt autori de volume apărute la E.S.P.L.A. — secția sîrbă. Dintre aceștia amintim pe Ciocov Vladimir, Raicov Svetomir, Baciki Liubomir și alții.

Recent a fost editat volumul „Poezii alese” de Laza Ilie. Tînărul poet sîrb, pînă nu de mult tînăr muncitor dintr-un sat bănățean a putut să-și afirme și să-și dezvolte necontenit talentul. În poeziile publicate în volumul amintit, poetul Laza Ilie ogîndeste aspecte ale vieții noastre de azi. O parte însemnată dintre poeziile sale sînt scrise pentru copii.

Ediția de stat pentru literatură și artă — secția sîrbă pregătește pentru apariție noi volume ale scriitorilor sîrbi din Timișoara. Astfel, sînt programate să apară: un volum de versuri de Ciocov Vladimir și un volum de nuvele ale lui Raicov Svetomir.

Mircea Șerbănescu

IN ACELAȘI NUMAR

„Scriitorii sovietici urmăresc îndepărate realizările literaturii noastre” — a răspuns la o altă întrebare poetul Cicero Theodoreescu, subliniind că în Uniunea Sovietică poeziile lui Eminescu, sau opera lui Caragiale se bucură de o mare apreciere din partea masei de cititori. Spre exemplu, tirajul de 50.000 de exemplare al unei ediții de poezii de Eminescu s-a epuizat într-un timp foarte scurt. „Am avut prilejul să stau de vorbă cu studenții din Leningrad — a povestit mai departe oaspele. Mulți dintre ei și-au exprimat dorința de a cunoaște poeziile lui Eminescu, dar nu mai găseau exemplare la librării!” Cicero Theodoreescu a înmănat asupra interesului deosebit al cititorilor sovietici față de cartea în general.

Înțînirea cu poetul Cicero Theodoreescu a decurs într-o atmosferă tovă-

D. Șincar

LA CENTENARUL MORȚII MARELUI POET

HEINRICH HEINE

HEINRICH HEINE, tânăr

estetician marxist... este impresionantă a lui E. T. A. Hoffmann, Heine tot mai găsește la vestita hrubă de vinuri Lutter et Wegener din Berlin pe vestitul actor Ludwig Doering și pe alții. Totuși, anul berlinez, oricât ar fi fost de bogat, nu-l refuză și Heine își începe cutreierările. În 1823 ajunge pînă la mare la Cuxhaven unde face cunoștință cu acest element (ce avea să se resfrîngă în ciclul „Nordsee”). E și anul Incercărilor dramatice. Apoi urmează călătoria din munții Harz (locane altă în lirica măruntă et și în „Impresii din călătorie”) (1826-27-29).

de față, van Geldern, rezonanțele ortoginii de baștină, olandeză. La 1811 îl vede chiar pe Napoleon trecând prin orașul său, amintire din care va crește mai târziu vestita baladă (cu muzica de Schumann) „Cel doi grenadier”. Incercări timpurii de indeletnicie negustorească (mai ales la Hamburg sub oblăduirea unchiului bogat Salomon Heine, de a cărui fiică, Amalia, se îndrăgostise și o cină sub toate numele — ea e Maria, ea e a doua Clara, ea e Otilia) nu-i reușesc. De aceea, el apucă drumul învățăturii și începe să facă drepți la Bonn, unde-l găsește pe August Wilhelm Schlegel, unul din reprezentanții de seamă ai mișcării romantice. Apoi trece și prin Universitatea de la Göttingen și, în sfîrșit, la 1821, îl găsim la Universitatea din Berlin, auzind pe Hegel și pe filosoful jurist Gans. E epoca primelor poezii, e epoca apropierea de dialectica hegeliană, pe care Heine este unul dintre cei dinții s-o deslușească, este epoca în care, după trecuta romantică berlineză, cu figura impresionantă a lui E. T. A. Hoffmann, Heine tot mai găsește la vestita hrubă de vinuri Lutter et Wegener din Berlin pe vestitul actor Ludwig Doering și pe alții. Totuși, anul berlinez, oricât ar fi fost de bogat, nu-l refuză și Heine își începe cutreierările. În 1823 ajunge pînă la mare la Cuxhaven unde face cunoștință cu acest element (ce avea să se resfrîngă în ciclul „Nordsee”). E și anul Incercărilor dramatice. Apoi urmează călătoria din munții Harz (locane altă în lirica măruntă et și în „Impresii din călătorie”) (1826-27-29).

evenimentul cel mai important al acestei epoci este prietenia la Paris (1845) dintre Heinrich Heine și Karl Marx, care avea pentru el o deosebită prețuire. Sub influența lui Marx scrie poezia revoluționară „Tesdații” (în legătură cu mișcările țesătorilor sileziene) și apoi marelui poem „Germania, o poveste de iarnă” (1844), cel mai strălucit și mai violent pamflet din întreaga literatură universală. Epoca se încheie cu „Atta Troll” la 1847. În epoca de contradicții, în care a trăit, și pe care a răsfărat-o în întreaga literatură universală, Heine se încheie cu „Atta Troll” la 1847. În epoca de contradicții, în care a trăit, și pe care a răsfărat-o în întreaga literatură universală, Heine se încheie cu „Atta Troll” la 1847. În epoca de contradicții, în care a trăit, și pe care a răsfărat-o în întreaga literatură universală, Heine se încheie cu „Atta Troll” la 1847.

S e împlinesc 100 de ani de la moartea marelui liric german Heinrich Heine, cel mai mare după Goethe. Nici un poet german n-a avut și nu are o mai largă circulație, după clasicii de la Weimar, ca Heine. Nu numai Germania, ci lumea întreagă îl citește și ascultă cu pasiune. Încă din timpul vieții sale și al exilului oporțunități de la Paris, scriitorii francezi contemporani și prietenii lui au tradus, iar în italiană a apărut o versiune a poezilor datorită lui Zandrin și una în engleză a lui Charles Leland. Scriitorul acesta, care izbutise, în epoca marilor contradicții — prima jumătate a veacului al XIX-lea — să găsească o formă în care să se miște libere aceste contradicții resfrînte în propriul său temperament și în operă — după cum alt de bine deslușește Georg Lukacs, vestitul istoriograf și

cestei mișcări poetul sa pornește nu o singură dată. În domeniul tehnic, mașina cu aburi ajunge de stăpînește drumurile pe uscat și pe mare, și două revoluții îndobîuzite: cea din Franța — 1830, și cea europeană — 1848, străică liniștea capitalismului care crește. La care trebuie adăugată, ca eveniment social de cea mai mare importanță, apariția în istorie a unei clase noi — clasa muncitoare. Düsseldorful de pe Rin a fost locul de naștere, la 13 decembrie 1797, al lui Heinrich Heine. Se trăgea dintr-o familie evreiască și dinspre partea tatălui, negustor, și dinspre partea mamei, care mai auzese în numele ei

DRUMUL VIETII

Ce ris și ce cîntec! Raze de soare Fulgeră, joacă. Pe valuri sare Barca voioasă. Pluteam ca-n zbor, Cu dragi prieteni, cu gîndul ușor. Dar praf se-alese din ce-a fost, Prietenii mei, 'notau cam prost, Furtuna în țară l-a-nghițit; Eu, lingă Sena fui zvîrlit. Mă îmbarcai pe-o nouă punte. Tovarășii noi, străine unde Mă duc, mă poartă-ncolo-ncoa' — Departe-ți țara! Inimă-i grea! Și iar e cîntec și riset iar — Șuieră vîntul, scînduri tresar — Pe cer se stînge ultima stea — Greu mi-e! Departe ești, patria mea!

In romînește de Maria Banus

O, mielule, păstor (i-am fost Să-ți îngrijească al vieții rost. Din pînca lui îți da păstorul. Să bei, îți deslușea izvorul. Cînd șuiera un viscol greu, Te încălzea la pieptul său Și te-nchidea adeseori, Să nu te-atingă ploii, viltori, Cînd lupi și ape laolaltă Uraul sub neagra stîncă-naltă. Nu te-ai temut, N-ai tremurat. Și chiar cînd cel mai falnic brad Cădea trăzînt — la mine-n poală, Dormea făptura ta domoală. Slăbește brațu-mi, ostenit. Moartea-i pe-aci. De-a păstoritul, De-a stîna, nu m-oi mai juca. O, Doamne, pun în mina ta Toașagul. Mielul ți-l las fie. Cînd m-oi culca pentru vecie, Să-l aperi tu cum se cuvine. Spîinii de el să nu se-anine. Ferește-i lina, dintre toate, De smircurile necurate. Fă să-i țîșnească la picioare Pășunile înfloritoare. Și-odihna fă-i-o tu domoală Cum o afla la mine-n poală.

In romînește de Nina Cassian

Din opera lui Heine

Cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la moartea marelui scriitor clasic german Heinrich Heine, editurile noastre anunță câteva interesante apariții. În editura de stat pentru literatură și artă, va apărea zilele acestea un volum de peste șapte sute de pagini, înmănușind cele mai de seamă creații de proză. Volumul va cuprinde: „Impresii de călătorie”, „Povești”, „Despre Franța” și „Păgini de critică și filosofie”. Traducerea este semnată de Al. Philippide, Emil Dorian, Eman Cerbu. Volumul cuprinde un amplu și documentat studiu introductiv, aparținînd acad. Tudor Vianu. Tot editura de stat pentru literatură și artă anunță apariția în cursul lunii viitoare a unui născut volum de poezie cuprinzînd bucești din „Cartea Cîntecelor”, „Călătorie în Harz”, „Marea Nordului”, „Poezii noi”, „Romanzero”, „Poezii lirice”, fabule, un fragment din „Atta Troll”, poemul „Germania”. Traducătorii sînt St. O. Iosif, Barbu Nemteanu, Ion Marin Sadoveanu, Al. Philippide, Demostene Botez, Adrian Ma-

niu, Veronica Porumbacu, Maria Banus, N. Argintescu-Amza, George Dan, Virgil Teodorescu, Romulus Vulpescu, Petre Solomon, Itala Răcădui, Lazar Iliescu și alții. Notele și comentariile, aparțin lui Alfred Margul Sperber. Editura Tineretului a tipărit în „Biblioteca școlară” un volum de versuri aiese, cuprinzînd peste 60 de poezii. Cuvîntul înainte este semnat de Alfred Margul Sperber. Traducerea versurilor lui Heine aparține unui numeros grup de poezii, printre care se află: St. O. Iosif, A. Toma, Al. Philippide, Adrian Maniu, Veronica Porumbacu, Eric Furtună, Demostene Botez, Maria Banus, Nina Cassian, Ion Frunzetti, Vițicu Bîrnă, Lazar Iliescu, Iosif Mătasaru, St. Augustin-Doinas, Romulus Vulpescu. Volumul a apărut într-un tiraj de 12 mii exemplare. Tot editura Tineretului tipărește în limba germană un volum de versuri de Heine pentru tineret, eu o prefață de E. Ruprecht Korn, V. D.

Redactor-șef: Zaharia Stancu. Colegiul redacțional: Mihai Benic, Marcel Bresașu, Eusebiu Camilar, Paul Georgescu (redactor-șef adjunct), Alexandru Jar, Eugen Jebeleanu, George Macoveșcu, Ion Mihăileanu, Veronica Porumbacu (redactor-șef adjunct), Cicerone Teodorescu, Ion Vițner.

HEINE cu KARL MARX și JENNY MARX

(„Romanzero”) e cartea „Lutetia” (1853), articolele din 40-43 pentru „Gazeta din Augsburg” purtînd însă, adăugată la 1855 o prefață (scrisă și în germană și în franceză) considerată pînă acum ca testament politic al lui Heine. Din aceeași epocă (1855), pentru marelui bolnav e adierea de dragoste tiriz pentru „Mouche” (Camilla Selden), căreia îi închină ultima poezie cu cîteva zile înainte de moarte — 17 februarie 1856. Nu odată însă în scris și în fapt Heine și-a arătat dragostea și recunoștința pentru soția sa Matilda, o simplă și sănătoasă normandă care l-a îngrijit cu devotament și cu care se însurase în 1841.

Heine a fost de multe ori hulit pentru ușurința cu care tranzaționa în vederea mijloacelor sale de viață. Dacă s-ar cunoaște mai bine umilințele la care a fost supus (pentru o succesiune mai ales) și toate celelalte greutăți, s-ar face dreptate lui Heine, în lumina neomenoasei și sălbăticei tratări, a unui foarte mare scriitor, de burghezia stupidă și zgîrcită, de capitalismul avar în care pretutindeni genurile au fost lăsate să moară de foame.

Epoca pariziană dintre 1830-1848 e închinată mai mult publicisticii de tot felul și ziaristicii. Heine colaborează la „Revue des deux Mondes” și alte publicații franceze și e corespondentul lui „Allgemeine Zeitung” al lui Cotta El și creatorul folletonului, sprinten, plin de spirit și de agresivitate ucnori. În această calitate de ziarist joacă un rol deosebit de important între cele două mari culturi — franceză și germană. Pentru înțormarea lumii germane, reamintim „Französische Zustände” (Realități franceze). Pentru publicul său în general, „Romanische Schule” (Școala romantică) și „Zur Geschichte der Religion und Philosophie in Deutschland” („Asupra istoriei religiei și filozofiei în Germania”). La epoca aceasta se așază rîndurile publicisticii (1840) cu Börne, după cum în tineretea lui se pornește violent împotriva poetului clasicizant Platten. Dar

„Eu sînt paloșul Eu sînt făcără...” — astfel începe cel mai frumos imn al său de luptă. Omenirea cinstește astăzi, la centenarul morții lui Heinrich Heine, nu numai pe unul dintre cei mai mari lirici, dar și o înaltă conștiință luptătoare pentru binele ei. „Eu sînt paloșul Eu sînt făcără...” — astfel începe cel mai frumos imn al său de luptă.

Ion Marin Sadoveanu
Furtuna în țară l-a-nghițit; Eu, lingă Sena fui zvîrlit. Mă îmbarcai pe-o nouă punte. Tovarășii noi, străine unde Mă duc, mă poartă-ncolo-ncoa' — Departe-ți țara! Inimă-i grea! Și iar e cîntec și riset iar — Șuieră vîntul, scînduri tresar — Pe cer se stînge ultima stea — Greu mi-e! Departe ești, patria mea!

SONET BURLESC

Aș pune cruce sărăciei mele De-aș fi un pictor meșter de icoane, Să zugrăvesc tablouri după toane, Împodobind-biserici și castele. Potop de daruri, aur și coroane, De-aș ști clavier, vioară, ca prin ele Să desfrîtez boierii-n cafele. Ori să culeg apoi-aize-n saloane.

Nu-mi va zîmbi norocul niciodată; Pe lume, tu mi-ești singurul tezaur, Tu, artă fără pline, poezie!

In romînește de Șt. O. Iosif

FURTUNA

Se zburcă furtuna și biciuiește valurile Și valurile spumegînd de cîudă Se umflă și se-ngîrmădește Și munji de apă cu creste albe se-nalță Și luntea se trece pe ei Cu grabnică trudă Și deodată se prăvale În abisuri negre, larg căsăte.

Degeaba mă rog eu fierbînte! Strigătul meu se stînge în vîietul furtunii, În larma războinică a vînturilor. E un clocot și-un șuier și-un troznet și-un urlet Ca într-un balamuc de sunete! Și totodată lîmpe de aur Tonuri ademenitoare de harpă Și-un glas care cîntă plin de dor sălbatic Și care-ți topește sufletul și-l rupe; Și știu al cui e glasul.

In romînește de Al. Philippide

GERMANIA

Cap. 7

Purtat ca în leagăn de înger dormii De-ndată ce ajuns-am acasă. De m-oi odihna-n pat moale german Salteaua-i de fulgi, și e groasă.

Și am mers, și-am tot mers pînă ce am ajuns! La dom chiar în piața cea mare Și am intrat aici acolo am găsit Deschisele ușii, la intrare

Eu dus-am mult dorul unui blind așternut De germanică gospodărie Cînd stam în exil pe satele tari, În nopțile de insomnie.

Domnește-n cuprinsul acest uriaș Doar moarte, tăcere și noapte, Ici-colo se-aprînde o candelă, rar, Ce umbră de umbră desparte

Ce bine se doarme, ce bine visezi La noi între perini ușoare, Se simte aci liber un suflet german De-a lumii înțesușare.

Și printre plăstri-ndelung rățăcînd Auz pasu-n urmă cum vine Al însoțitorului ce neîncetă Și pe-aci se ține de mine

Ce liber se simte, cum zborul și-l ia, În vis, înspere ceruri deschise, O, suflet german, ce mindru plutești Prin nopțile tale, în vise.

Iar cel trei regi magi, care de obicei Sînt cumlăți și întîși fiecare Minune! Acum de cosciugele lor Rezemăși stăteau în picioare.

Și zeii pălese cînd tu te ivești, Și-n zborul tău-nalt printre stele Tu stîns-ai multe stelețe în drum, Bătînd cu aripile-n ele.

Trei biete schelete gătite trăzînt Cu coroane pe hirci găbenite Și cite un sceptru în minile lor De oase înșepente.

Uscatul francezii și rușii îl au, Britanicii-au marea, se știe, Iar noi stăpînim un văzduh de visăr În netăgăduita domnie.

Ca niște palațe mișcau oase vechi Cu-nfășîșarea lăliei Duhnînd greu a miros de mucegai Amestecat cu tîmiei.

Hegemonia noastră e aci. Și stăm dirzi, ca dintr-o bucață, Nu c-alte popoare ce pe searbăd pămînt Duc viața lor împiedicată...

Ba unul chiar făclile le-a descleștat Ținînd lung și-o conferință, Voind să-mi arate de ce-i datoră Respect și bunăvoință...

Și cînd adormii, începui să visez Că iar, prin lumina de lună, Hoinar, printre uliți cu vîiet prelung Treceam prin Colonia străbună.

Întii, îmi spunea, pentru că el e mort; În al doilea rînd, că e rege; Și-apoi în al treilea rînd că-i și sfînt... Dar puțin m-a mișcat se-nleje.

Mereu, după mine în urmă venea Mascet, negru, însoțitorul. Și noi mai departe într-una mergeam Deși mă lăsase piciorul.

Mergeam mai departe. Și în urma-n piept Cumplit îmi era sfîrțecată. Și a inimii rană începuse a fi De picurii multe udată.

Adese degetu-n rană-nmuiam Și pe case, cîteodată, la-nțiplare, În trecere, totodată cu singe-l minjeam La ușile de la intrare :

Al viitorului voloși călăreți În dom au să se acuiască De om nu vă-nvoii picu măciuca pe voi Și-i las să vă ciomăgească.

Și de cite ori în urmă lăsăm O casă cu astă-nsemnare Venea de departe vîind dureros Un dangăt de-nmormîntare.

Astfel le-am vorbit, și de cum m-am înto Deîndat' am văzut scînteierea Cumplită secure a însoțitorului meu El mi-a înțeles semnul și vrerea.

Pe cer ca o pînză de abur trecea Și-ora tulbure palida lună, Ca negrii-armăsari pe alături zburau Și norii în goană nebulă.

Apropiindu-se el a-nceput Cu securea să sfărme-n turbare Schelete trecute de eresuri, și-a dat Fără de nici o cruțare.

Și-n urmă de pasul meu strîns se ținea Făptura întunecată, Purtîndu-și securea acunsă — și astfel Mai merserăm înc-o bucată

Vuia-ngrozitor pe sub bolți un eco Din lovitură-ndesată... Un val roș de sînge din piept mi-a per Iar eu m-am trezit de îndată.

In romînește de Ion Marin Sadoveanu

PROLOG

Fracuri și manșete albe, Fini ciorapi, negre dantele, Vorbe blînde, dulci cuprînderi, — Inimi ah, de-ar fi în ele.

Vreau să urc pe munți acuma, Spre colibele uitate, — Unde poți, în vîntul proaspăt, Să respiri în libertate.

In romînește de Emil Dorian

EXEGEZĂ RAȚIONALISTĂ

Nu de corbi fu Sint Ilie Hărămit, cum ni se spune, Ci cu corbi și-atunci, fireș! Nu mai e nicio minune.

I s-a dat corb fript, de care I s-a spus că-i porumbel. Ca și în Berlinul nostru Unde ne-ospătăm la fel.

In romînește de C. Pajură-Papacostea